

חכם הרזים כהלכתו

חלק שני

בו יבוארו כמה הלכות בדיני ברכת חכם הרזים.
ויובאו בעניין זה הנהגותיהם והליכותיהם בקודש
של רבותינו גדולי ומאורי הדור זצוקלה"ה ושיב"חמ"א
בעת העצרת הגדולה שהתקיימה לפני עשור
בשערי ירושלים עיה"ק תובב"א ב' אדר א' תשע"ד.

נכתב בעזה"י ע"י
יוסף בן אמו"ר הגאון רבי יצחק זצ"ל זילבר

פה ב"ב, אדר ב' התשפ"ד

וכעת מצולם קונטרס זה לקראת העצרת הגדולה שתתקיים בס"ד ביום ח'
מרחשון תשפ"ו בשערי ירושלים עיה"ק תובב"א בהשתתפות כל בני היהדות
החרדית בארה"ק ובראשות כל גדולי ישראל מכל העדות והחוגים ובראשם
רשכבה"ג רבינו מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א עקב כך שעפ"י חוקי
שלטון הרשע כאן בארה"ק כל בחורי הישיבות מחוייבי גיוס. וכל בחור
שנתפס על ידם מושלך לבית האסורים.

ומטרת הפצת הקונטרס להזהיר בשער בת רבים
שאסור לברך גם בעצרת זו את ברכת חכם הרזים
וכדעתם של גדולי הדור זצוקלה"ה ושל"מ"א
וכפי שמבואר באריכות בקונטרס זה

פה ב"ב, מרחשון תשפ"ו

הערות והארות יתקבלו בברכה

בכתובת מייל

A050412a@gmail.com

דברים אחדים* לקראת העצרת הגדולה שתתקיים מחר יום ה' ח' מרחשון תשפ"ו

ומאז האסון הנורא שפקד את יושבי ארה"ק בעיצומו של חג שמחת תורה תשפ"ד כאשר כמה אלפים מבני ישמעאל ימ"ש חדרו מרצועת עזה לארה"ק וטבחו והרגו במיתות משונות ואכזריות למעלה מאלף איש מאחינו בני"ד ולקחו איתם בשבי מאות מאחב"י השם ישמור ויציל.

ומאז פרצה מלחמה כדי לחסל את אירגון החמאס שבעזה וכן להשמיד את מנהרותיהם ואת אמצעי הלחימה. ומלחמה זו נמשכה כשנתיים ימים כאשר במהלך מלחמה זו נהרגו חיילים רבים הי"ד ורבים נפצעו ירפאם ה' בתושח"י ומלחמה זו התפתחה למלחמה עם לבנון ועם תימן.

ובמהלך שנתיים אלו התעוררו החילונים ואנשי המזרחי [דת"ל] שאיך יתכן שהחרדים לא שולחים את ילדיהם לצבא ורק הם שולחים ובניהם נהרגים ונפצעים.

ולא אכנס במסגרת זו העוסקת בעניין ברכת חכם הרזים לעניין עמדתה של היהדות החרדית כנגד הגיוס לצבא.

רק אכתוב שהדבר ידוע ומפורסם שכל המתגייס לצבא ר"ל גם אם מתגייס לפלוגות המותאמות לחרדים יוצא משם מקולקל ברוחניות עד למאוד. ולכן אין מה להתפעל מטענת החילונים כי גם לא היו שולחים את ילדיהם לצבא אילו היו יוצאים משם חרדים.

ועוד שהרבה מההכרעות בדיני נפשות בעת המלחמה רחוקים מאוד מאוד מדעת תורה ופעמים רבות חיילים נהרגים בגלל שחסים על מחבלים ובמקום להפציץ אותם נכנסים באופן רגלי כמו"כ חיילים נהרגים בעודם מחלצים גופות אשר עפ"י תורה אסור להכנס לסיכון בשביל חילוץ גופות ועוד דוגמאות רבות. שכל מי שבשם יהודי יכולה לא יסכים להכניס את חיי עצמו או בנו לסכנה על סמך הכרעותיהם של אותם פוקרים ועוכרי ישראל המנהלים והמחליטים בצבא.

ובמובן שבני הציבור החרדי אינם מתפעלים מטענות החילונים והדתלי"ם אלא בזים להם וממשיכים לשקוד על תלמודם למרות כל הסיכונים וכל האיומים בסנקציות ושאר איומים.

* הקונטרס נדפס בשנת תשפ"ד ולקראת העצרת מצולם שנית והקדמה זו נכתבה טרם הורדת הקונטרס להדפסה.

ומחמת כל ההד הציבורי של הציבור החילוני והדתל"י וההצקה של מערכת המשפט לכל דבר שבקדושה לא היה שייך להסדיר את מעמד בני הישיבות בחוק וכהיום כל בני הישיבות נזר הבריאה נחשבים לעריקים וכל בן ישיבה שנתפס משימים אותו בבית האסורים.

ומשכך יצאו בס"ד מחר יום ה' לסדר לך לך ח' מרחשון תשפ"ו כל בני היהדות החרדית בארה"ק במעמד כל גדולי ישראל מכל העדות והחוגים ובראשם עמוד האש ההולך לפני המחנה רשכבה"ג רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א לעצרת תפלה וזעקה ומחאה בכניסה לירושלים עיה"ק תובב"א

וכמו בפעם הקודמת כך גם עכשיו שנקראת עצרת זו ע"י העסקנים "עצרת המליון". וכפי שמתבאר בקונטרס זה סי' ד' וכן בחכם הרזים כהלכתו חלק ראשון לא יהיו שישים ריבוא בעצרת זו וכפי שנתבאר בארוכה.

וכשם שבפעם הקודמת מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל לא בירך וכן הייתה ג"כ דעת מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל וכן רשכבה"ג רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א לא בירך. כך גם עכשיו עדיין רחוקים אנחנו מאוד מהאפשרות לברך ברכה זו.

והחובה על כל ראשי הישיבות שליט"א והמוצי"א שליט"א
להבהיר לשומעי ליקחם שאין לברך בעצרת זו את ברכת חכם הרזים.

ובאם שמעו משהו מברך אין לענות אחריו אמן
כדין השומע ברכה לבטלה שדינו מבואר בשו"ע סי' רמ"ז ס"ד.

וכוללנו תפלה שהתפלה והזעקה והקבלת עול מלכות שמים ברוב עם תבטל את רוע הגזירה ויוכלו כל בני הישיבות לשקוד על תלמודם ונזכה ל'וכל הרשעה כולה כעשן תכלה' בביאת משיח צדקינו בב"א.

ז' מרחשון תשפ"ו
יוסף זילבר

הקדמה

בימים אלו חלפו עשר שנים לקיומה של העצרת הגדולה שהתקיימה בשערי ירושלים עיה"ק תובב"א בל' אדר א' תשע"ד במעמד כל גדולי ישראל ובראשם רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטינמן זצוקללה"ה כנגד גזירת הגיוס אשר זממו שלטון הרשע כאן בארה"ק לגייס את בני הישיבות לצבא ר"ל. אשר כל באיה לא ישובון. ובכללם גם הגיוס ליחידות הכביכול מתאימות לחרדים אשר כבר הוכח שהמגיעים למקומות אלו מתקלקלים ופורקים מעליהם עול תורה ומצוות וגם אותם שעדיין נשארים בהגדרה הרישמית "דתיים" יורדים ומדרדרים מטה מטה ברוחניות. וכפי שאמר מרן הגראי"ל שטינמן זללה"ה וכן כתבו כל גדולי הדור שליט"א וזצוקללה"ה.

ואפי' אנשי "המזרחי" שלרוב טפשותם שולחים את ילדיהם לצבא הם בעצמם מעידים שרבים מתקלקלים שם ויוצאים חילונים גמורים [ופ"א אנשי המזרחי פרסמו ש-40% מאנשי המזרחי שהולכים לצבא יוצאים בלי כיפה. ע"כ ציטוט. ודעת לנבון נקל שגם אותם היוצאים עם כיפה רבים רבים מתוכם מקולקלים עד למאוד ברוחניות בעברות החמורות ביותר ואכמ"ל בזה].

והרבה יש להאריך בדבר האיסור לילך לצבא אך הדברים פשוטים וברורים לכל. ואין מה להתפעל מטענות החילונים של שוויון בנטל ועוד שאר הבלים. ואכמ"ל בתשובות הפשוטות והידועות לכל אך כל אחד יודע שאילו היה מצב הפוך שכל חילוני שנכנס לצבא יצא חרדי לא היה שום הורה חילוני שולח את ילדיו לצבא ולא היו עוזרים כל הטענות של שוויון בנטל וכל שאר הטענות שהם טוענים כהיום.

והנה עצרת זו כונתה לפני קיומה ע"י העיתונות החרדית "עצרת המליון" ומחמת כך נתעוררו רבים שכעת נוצרה הזדמנות לברך את הברכה הנדירה מאוד ברכת "חכם הרזים" כדין הרואה שישים ריבוא מישראל ביחד וכנפסק בשו"ע סי' רכ"ד ס"ה. ואנשים רבים חשבו לעצמם שגם אם יש קצת גוזמא ואין מליון אנשים אבל עכ"פ שש מאות אלף בודאי שיהיו. וע"כ היו שבירכו ברכה זו בשם ומלכות.

אך למרבה הצער התברר שהיה אסור לברך ברכה זו בעת העצרת הנ"ל מכמה וכמה סיבות וכפי שהארכתי ב"חכם הרזים כהלכתו חלק ראשון". ועיקרי הדברים שנתבארו שם שבכדי לברך ברכה זו יש לראות את כל הס' ריבוא אנשים ולא מספיק שרואה רק את חלקם. ועוד כמה פרטי הלכות וכפי המתבאר שם.

ועל כולנה הטעם העיקרי שמחמתו לא היה ניתן לברך את הברכה הנדירה שלא היו במעמד זה שישים ריבוא. והארכתי לבאר שבכדי שיהיה ניתן לדעת בבירור שיש שישים ריבוא יש לסמוך על אנשים יראי שמים ונטולי אינטרסים ולא לסמוך על מספרים שמופרחים לחלל האויר ללא שום אחריות.

ובחלק הראשון לא כ"כ הארכתי באופנים שדרכם ניתן היה לברר שלא היה ס' ריבוא בעצרת. אלא בעיקר התמקדתי בכך שבכדי לברך צריך שיהיה ברור אמיתי ונכון. אך בחלק זה הבאתי בסימן ד' את מאמרו של הגאון רבי רפאל סויד שליט"א שהביא את נתוני המספרים של כלל היהדות החרדית עפ"י נתוני הבחירות המוניציפליות שהתקיימו ב"ח אדר א' תשפ"ד אשר רוב הילדים שהשתתפו בעצרת לפני עשור כבר יש להם זכות הצבעה וכך ניתן לדעת כמה יהודים חרדים היו בארה"ק שהשתתפו בעצרת.

והגאון הנ"ל הביא עוד כמה חישובים שמהם ניכר בבירור שמש"כ ב"חכם הרזים כהלכתו" חלק ראשון שלא היה ס' ריבוא הוא אמת לאמיתה. ומדבריו ניתן ללמוד עד כמה יש להזהר לפני שמחליטים שיש בארוע ס' ריבוא.

כמו"כ הבאתי בפרסום ראשון את הנהגותיהם בעת העצרת הנ"ל של רבותינו גדולי ומאורי הדור ה"ה מרן הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטינמן זללה"ה ויבלחט"א רשכבה"ג רבינו גאון ישראל מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א כמו"כ הובאה דעתו של מרן שה"ת הגר"ח קניבסקי זללה"ה [ויצויין שהעדויות על רבותינו הם מכלי ראשון לאחר בירורים אצל מקורביהם של רבותינו ותודה להם על מסירת הדברים].

וכאן המקום להעיר שאעפ"י שהוזכרו בספר זה ציטוטים רבים מהעיתונות החרדית. אין לראות בזה לגיטימציה לקריאה בעיתונים שהרי ידוע עד כמה גדו"י זצוקללה"ה ושליט"א מעוררים תמיד שבני תורה אינם קוראים עיתון אפי' בעיתונים החרדים ביותר מפני ביטול תורה ועוד כמה וכמה קלקולים. וכל עיקרו של עיתון חרדי נועד לאלו שבין כך קוראים.

וכפי שכבר כתבתי בארוכה בסימן א' יש תועלת גדולה בפרסום הדברים למען לא ישתרש בטעות אצל אנשים שמכיון שהיו כאלו שבירכו את ברכת חכם הרזים בעצרת מוכח שאפשר לסמוך על הערכות משטרה או העיתונות וכדו'. אלא ישתקע הדבר ולא יאמר. ולהבא יש לדעת שאין לסמוך על המשטרה או העיתונות בדברים אלו וכדעתם של גדולי ישראל זצוקללה"ה ושליט"א. ובסי' ג' הבאתי ראיות [למרות שהדברים פשוטים לכולם ללא שום ראיות] שכל מספרי כמויות האנשים שמובאים בעיתונות [אפי' בעיתונות החרדית ביותר] הכל הוא משיקולי אינטרסים ואינו נוגע למציאות כלל ולכן חלילה מלסמוך עליהם לגבי כמויות אנשים.

יש לציין שמטרת הספר היא לעורר את לב המעיין ואין לסמוך עליו למעשה. **ויה"ר** שלא אכשל בדבר הלכה ושנוכה לוכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ ותמלוך אתה ה' לבדך בב"א.

אדר ב' התשפ"ד

יוסף זילבר

פה ב"ב, ארץ ישראל

מפתח עניינים כללי

א. סימן א. ט

תשובות להשגות על מש"כ בספר חכם הרזים כהלכתו חלק ראשון שהיה אסור לברך בעצרת את ברכת חכם הרזים. ויביא ג"כ את דעתם של הפוסקים ושל גדולי ישראל זללה"ה ושיבלחט"א

ב. סימן ב. כא

יברר כמה נידונים בברכת חכם הרזים.

ג. סימן ג. כח

יוכיח שכל מספרי כמויות האנשים המובאים בעיתונות הכל הוא שיקולי אינטרסים של עורכי העיתונים. ויוכיח זאת מארועי תשפ"ג.

ד. סימן ד. טז

מאמרו של הגאון רבי רפאל סויד שליט"א אשר בו מוכיח מנתוני ההצבעות לרשויות המקומיות האחרונות שהתקיימו ביום ג' י"ח אדר א' תשפ"ד שכמות הציבור החרדי שהשתתפו בעצרת לא התקרבה לשישים ריבוא.

מפתח להנהגתם של גדולי הדור זללה"ה ושיבדלחמ"א

הנהגת מרן הגרא"ל שטינמן זללה"ה י
דעת מרן שה"ת הגר"ח קניבסקי זללה"ה כז
הנהגת רשכבה"ג גאון ישראל מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א יג

מפתח עניינים מפורט

סימן א' ט

תמיהת השואל על מש"כ בס"ד בספר חכם הרזים כהלכתו חלק א' שהיה אסור לברך בעצרת את ברכת חכם הרזים. שהרי להערכות המשטרה היו ס' ריבוא. כמו"כ מה התועלת שיש בפרסום הדבר שהיה אסור לברך. ☆ מביא עדות מב' נכדי מרן הגרא"ל שטינמן זללה"ה שהשתתף בעצרת ולא בירך וכן הורה לשואליו ☆ מביא את העדות שמרן שה"ת הגר"ח קניבסקי זללה"ה חזר בו ממה שאמר בתחילה לגיסו הגר"י זילברשטיין שליט"א שאפשר לברך. וכן בעצרת עצמה מיאן לברך כי חשש שאין כאן ס' ריבוא. ☆ מבאר את מקור הטעות שהשתרשה בלב רבים שכאשר יש ס' ריבוא בוודאות אפשר לברך חכם הרזים גם כשרואים רק חלק מהס' ריבוא. ומבאר באר היטב מדוע הדברים בטעות יסודם. ☆ מביא את דברי הט"ז שכתב בהדיא שאפשר לברך חכם הרזים רק אם רואה את כל הס' ולא מועיל שרואה רק את חלקם. ☆ מביא את דברי הבן יהודיע בספרו בניהו שכתב כהט"ז. ☆ ראה מלשון הטוש"ע והאחרונים. ☆ מביא מהספר אגן הסהר שכן ס"ל להגר"א גינחובסקי זצ"ל. ☆ הנהגת רשכבה"ג גאון ישראל רבינו מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א. ☆ דעת הגרמ"ד הלוי סאלאוויציק זצ"ל בן מרן הגר"י זללה"ה ☆ דעת הגר"מ הלוי סאלאוויציק זצ"ל בן מרן הגר"י זללה"ה. ☆ בעניין מה שנתפרסם בזה בשם מרן הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל. ☆ יבאר באריכות מדוע א"א לסמוך על הערכות המשטרה. אעפ"י שאחז"ל לא עבידי אינשי דמשקרי במילתא דעבידא לאיגלווי. ☆ יבאר באריכות מדוע א"א לסמוך על העסקנים והעיתונים אפי' החרדיים ביותר. ☆ מהו האופן שאפשר לברך את ברכת חכם הרזים ללא שום חשש. ☆ יבאר מה התועלת הגדולה שיש בפרסום הדברים שבחלק א' שהיה אסור לברך בעצרת את ברכת חכם הרזים ☆ ידחה את ראייתו של קונטרס אחד שהוכיח מבין זומא שא"צ לראות את כל הס' ריבוא. ☆ ידחה את ראיית הקונטרס הנ"ל מדברי המאירי. ☆ בענין חומר איסור ברכה לבטלה. ☆ בענין הזהירות שלא לסמוך על הלכות המובאות בעיתונים. מלבד העוול שנעשה בכתיבת ד"ת בעיתון וכמובא בשם קוב"א חזו"א. ☆ העולה לדינא

סימן ב' כא

יביא ראיות מדברי חז"ל שכשעומד על מקום גבוה יכול לראות למרחקים גדולים מאוד. ובאופן זה ישנה אפשרות לראות את כל הס' ריבוא למול עיניו בראיה אחת. ☆ ידון האם כאשר בוודאות יש ס' ריבוא בדיוק ואחד מהס' ריבוא לא נראה לעין מחמת שהוא נמוך ועומד בין האנשים האם מברכים בכה"ג את ברכת חכם הרזים. ☆ ידון האם מצטרפים לשישים ריבוא העומדים על הגגות והמרפסות. ☆ יביא מדברי האלשיך על רוממות מעלת התקבצותם של שישים ריבוא מישראל ביחד. ☆ האופן הנאות והראוי לברך את ברכת חכם הרזים כאשר יש בוודאות שישים ריבוא. ☆ ידון האם לדעת הטור שעל חכמי הגמ' היה אפשר לברך את ברכת חכם הרזים. מהו כשרואה שישים ריבוא ובתוכם רואה את החכם שראוי לברך עליו את ברכת חכם הרזים האם יברך פעמיים או פעם אחת. ☆ לדעת הטור הנ"ל מהו כשראה חכם וברך עליו חכם הרזים ולאחמ"כ בתוך ל' יום ראה שישים ריבוא בדיוק ואחד מהם היה החכם האם מצטרף.

סימן ג' כב

יוכיח שכל סיקורי העיתונות על כמויות אנשים בכינוסים מיוסד על שיקולי אינטרסים של עורכי העיתונים ויוכיח זאת מסיקורי העיתונות החרדית בשנת תשפ"ג על הפגנות השמאל כאן בארה"ק.

סימן ד' כג

מאמרו של הגאון רבי רפאל סויד שליט"א על נתוני ההצבעות שנערכו בי"ח אדר א' תשפ"ד כאן בארה"ק מהי כמות האנשים במגזר החרדי בעלי זכות בחירה שהיו בזמן העצרת לפני עשור מגילאי שבע ומעלה. ויחשבן ג"כ את ציבור הקנאים שאינם משתתפים בבחירות לרשויות המקומיות [אעפ"י שחלקם כן משתתף בבחירות לעיריה וכדעת מרן הגה"ק רבי יואל מסטמאר זצוקללה"ה שאסר רק את הבחירות לכנסת ולא אסר את הבחירות לעיריה כנודע]. ויחשב ג"כ את כמות האנשים שמתו ולכן אינם בכלל החשבון של תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות

סימן א'

בס"ד

אדר תש"פ

כבוד הגה"צ המפורסם לשם ולתהילה רבי
גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

אחדשה"ט

בדבר שאלתו על מה שכתבתי בספרי
"חכם הרזים כהלכתו" לפקפק על
מה שבעצרת [שהתקיימה במעמד גדולי
ישראל ובראשם רשכבה"ג מרן רה"י
הגראי"ל שטינמן זצוקלה"ה בשערי
ירושלים עיה"ק תובב"א ביום ל' אדר א'
התשע"ד כנגד מה שזממו ראשי הכופרים
כאן בארה"ק לגייס את בני הישיבות הק'
לצבא ר"ל] הרבה אנשים בירכו את ברכת
חכם הרזים בשם ומלכות. שהעלתי שם
להלכה דמי שברך ברכתו הייתה לבטלה.

והעיר הדר"ג שליט"א שהרי הרבה ת"ח
היו בעצרת זו ובראשם רבן של
ישראל מרן הגראי"ל שטינמן זלה"ה
ויבלחט"א מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי
שליט"א שהיו שם ומסתברא שבירכו על
דעתם והיאך אפשר לפקפק בד"ז.

כמו"כ העיר הדר"ג שליט"א על מה
שכתבתי בספר הנזכר שבכדי
לברך יש לראות את כולם ביחד [ושזה

אחד מהטעמים שהיה אסור לברך בעצרת
את ברכת חכם הרזים כיון שלא היה
אפשרות לראות את כולם כי היו מפוזרים
על פני כמה רחובות]. דאדרבה אולי
הכריעו גדו"י שא"צ לראות את כולם
ביחד ומכיון שזו הכרעת ההלכה היאך
יתכן לפקפק בעיני העדה. והרי ידוע
ומפורסם עד כמה חמור ונורא הוא
להמרות את פיהם של עיני העדה זקני
וחכמי הדור.

ועוד העיר שפקפקתי מאוד על מה
שסמכו על הערכות משטרה.
ותמה הדר"ג שהרי לא עבידי אינשי
דמשקרי במילתא דעבידא לאיגלווי. ובפרט
שאם אנשי המשטרה מסכימים לפרגן
לציבור החרדי שהיה כ"כ הרבה אנשים
מדוע שלא נסמוך עליהם דהרי מטבע
הדברים דרכם כידוע להמעייט את כמות
המשתתפים כי עיניהם צרה בגידול
המבורך כ"י של הציבור החרדי. ואם גם
הם הודו שהיה כ"כ הרבה מדוע לא
נסמוך עליהו.

ועוד תמה הדר"ג מדוע לא נסמוך על
העיתונים החרדים שקראו לעצרת
זו "עצרת המליון".

ב] ואמנם מה שהק' הדר"ג ממרן שה"ת שליט"א זוהי באמת קושיא עצומה שהרי כבר נתפרסם בספר חשוקי חמד שחיברו הגאון מהר"י זילברשטיין שליט"א גיסו של שה"ת שליט"א שהוראת הגר"ח קפי ששמע ממנו הרב זילברשטיין הייתה לברך וכן נתפרסם בכל העלונים וכתבי העת שיו"ל באותם ימים והיאך אני מעיז לבטל בחזקה את דבריו של הגאון שליט"א ח"ו.

ויש להשיב ע"ז שחלילה וחס מלהטיל דופי בדבריו של הגאון החשוקי חמד שליט"א. רק התשובה היא שאמת נכון הדבר וכך הייתה דעת הגר"ח שליט"א בתחילה שיש לברך. אבל למעשה כשהגיע הגר"ח ק לעצרת חזר בו ולא רצה לברך. [כן שמעתי בעצמי מעד נאמן ששמע מפי הגר"ח ק שליט"א בעצרת שעמד לידו בשעת מעשה והדברים יכולים להתברר גם היום אצל תלמידי הגר"ח ק שליט"א אשר שמעו זאת מפיו].

ויד"ז לא נתפרסם ברבים כי אין ידיעה מיוחדת על דברים מעין אלו ובפרט שנתבררו רק לאחר מעשה. אלא רק ידיעה שיש לברך כי זה יותר מעניין את הציבור כידוע ולכן גם גיסו מהר"י זילברשטיין שליט"א שדיבר עמו כנראה רק לפני כן לא ידע מעובדא זו שהגר"ח ק חזר בו בשעת העצרת ולא עידכנוהו בדבר זה. ולכן נעלם ממנו שגיסו מרן הגר"ח ק שליט"א חזר בו כיון שלא דיבר ע"ז אח"כ עם הגר"ח ק מאומה עקב שהיה

ועוד תמה שאפי' את"ל שהדברים נכונים והיה אסור לברך מה טעם ואיזו תועלת יש לפרסם את הדברים עלי גליון ולהפיצו ברבים שאלפי בנ"א נכשלו בברכה לבטלה ר"ל.

ויפה שאל הדר"ג שליט"א ואתיחס בכבוד ראש לכל שאלותיו הנפלאות שבאמת טעונות ביאור.

ולפני כן אחזור ואכפול את מש"כ בהקדמה לספר "חכם הרזים כהלכתו" שמטרת הדברים לעורר את לב המעיין ואין לסמוך עליו למעשה. אם כי הדברים שנכתבו שם וגם מה שיכתב כאן במכתבי זה הוא הנראה לי לענ"ד ללא שום ספק. מ"מ הריני חוזר ואומר שאין לסמוך עלי למעשה.

א] מה שהניח הדר"ג כדבר פשוט שמסתבר שבירכו את הברכה בהסכמתם של גדו"י בטעות יסודה. דכבר נתברר אצלי בבירור גמור מפי נכדו ומקורבו הגדול שליט"א של מרן הגראי"ל שטינמן זיע"א ששמע בעצמו בהדיא מפי זקנו הגראי"ל ששאלוהו לפני העצרת האם יברך וענה שלא. ושאלוהו שהרי המשטרה אומרת שיהיה ס' ריבוא וענה הגראי"ל וכי אפשר לסמוך עליהם. וכן שמעתי מעוד נכד שליט"א שהגראי"ל אמר והורה שלא לברך וכן נהג בעצמו כשהשתתף בעצרת. הרי לן עדות מתרי נכדים נאמנים ששמעו בעצמם מזקנם הגראי"ל דס"ל שלא היה לברך בעצרת את ברכת חכם הרזים.

ברכה לבטלה ר"ל. ב'. שהם באמת לא בירכו את הברכה הנדירה מאוד שכ"כ איוותה וחשקה נפשם לזכות בה 'ברכת חכם הרזים'. אבל אני על משמרת אעמודה שהגראי"ל והגר"ח שניהם גם יחד התנגדו לברך בעצרת ברכה זו בשם ומלכות.

ואני מדגיש שבירור זה בדעת הגר"ח הוא ברור מפי מקור מוסמך ונאמן ביותר שאין להטיל בו שום דופי כלל וכלל. וכן הבירור בדעת הגראי"ל.

וכן הגאון ר' חיים עוזר כהן שליט"א [אחד מתלמידיו המובהקים של מרן שה"ת הגר"ח קניבסקי שליט"א] העיד לי ששמע מפ"ק של הגר"ח שליט"א שכשהגיע לעצרת חזר בו וסבר שאין לברך ברכה זו בעצרת.

ג] לגבי עצם העניין האם יש לראות את כולם או מספיק את חלקם כבר הארכתי בזה בספר "חכם הרזים כהלכתו" ואכתוב שוב בקצרה ובתימצות.

מענות השתרשה בלב רבים שכשרואים את דברי חז"ל במס' ברכות [נ"ח א'] "הרואה אוכלוסי ישראל [ופרש"י חיל גדול של ששים ריבוא] אומר ברוך חכם הרזים" מיד עולה בדעתם שחז"ל דיברו על מקומות מגורינו כפי המציאות העכשווית והרי כידוע שבמקומותינו הכל מלא בבנינים המסתירים את ההמונים המתכנסים. וכפי שמצוי בשכונות בתוככי הערים החרדיות כירושלים ע"ה"ק תובב"א

בטוח שההוראה הקודמת נשארה על תילה.

וכך יוצא שאיני משים חלילה את החשוקי חמד שליט"א לאומר דברים שאינם נכונים חלילה וחלילה מלחשוב כן. אלא זה וזה נכון כלומר שבתחילה חשב הגר"ח שכן לברך ולבסוף חזר בו וכידוע שבענייני ההוראה משנה אחרונה עיקר. ואין ספק שכאשר יודע הדבר להחשוקי חמד שהגר"ח חזר בו ימחקו מספרו את הוראת הגר"ח הראשונה.

ויודע אני שד"ז ישמע משונה בציבור שהגר"ח חזר בו. למרות שאצל גדו"י הוא דבר מצוי שחוזרים בזהם וכן מצינו בגמ' ובראשונים ובאחרונים באין ספור דוגמאות. [ומי לנו גדול מהאמורא הקדוש רבא שאמר שאין אדם עומד על ד"ת אא"כ נכשל בהם]. מ"מ הסיבה האמיתית במקרה דנן שאנשים לא מאמינים. הוא בגלל שההתרגשות הגדולה של הציבור שהנה מגיעה ההזדמנות לברך ברכה כ"כ נדירה שמסתמא כבר לא בירכוה מאות רבות של שנים [ומזמן ביהמ"ק שבן זומא בירך ברכה זו לא ידוע על עוד מקרה שברכו ברכה זו] והתרגשות זו הכהתה את חושי האנשים ואינם מוכנים לקבל שום סברא או סיפור אפי' מוסמך. וק"ו שכשאשר התפרסם הדבר זה כבר היה מאוחר ולא היה שייך לעדכן בו את הציבור וק"ו שאותם אלו שבירכו והדבר נודע להם רק לאחר מעשה לא רוצים להאמין לב' דברים. א'. שהם בירכו

[עיי"ש בעמ' י']. ולכן כשיעמוד על גבעה קטנה יראה למרחק רב אפי' כפליים ויותר מס' ריבוא.

ולכן מכיון שבקל אפשר להסביר שחז"ל דיברו על צורת הבניה שהייתה נהוגה אז מנא לן לחדש שאפשר לברך גם כשלא רואים. וממילא הסברא שאין מציאות לראות את כל הס' ריבוא נתבררה כחסרת כל יסוד וכעורבא פרח.

ד] כל הנכתב באות הקודמת היא סברא פשוטה לכל בר בי רב.

ובל' הת"ח שליט"א שדנתי לפניו בנושא זה הסכימו עימי.

אבל מכיון שיודעני שישנם אנשים אשר מתעקשים ואוטמים את עיניהם ושיכלם ורוצים לראות את הדברים כתובים. אכתוב את המקורות הכתובים שישנם לע"ע בידי.

המקור הראשון שדיבר ע"ז בהדיא הוא הט"ז ביו"ד סי' רל"ב ס"ד שהביא את דברי השו"ע באו"ח סי' רכ"ד ס"ה שהרואה ס' ריבוא מישראל ביחד מברך חכם הרזים וביאר הט"ז שכוונת השו"ע שהוא רואה את כולם. והארכתי בס"ד לבאר את דברי הט"ז בזה בספרי "חכם הרזים כהלכתו" סי' ב' סק"ז עיי"ש שיישבתי את מה שיש מקשים ע"ד מדברי הירושלמי.

המקור השני הוא הריש גלותא דבבל הגה"ק רבי יוסף חיים זיע"א

וב"ב וכדו'. ולכן פשוט להם שמכיון שעדיין לע"ע אין רחוב בירושלים או בב"ב שמכיל ס' ריבוא לכן פשוט להם שחז"ל התכוונו שכולם מתאספים לארוע אחד והתפרסותם על פני כמה רחובות. וממילא יוצא שא"א לראותם בראיה אחת וע"כ שבכה"ג אפשר לברך.

עד כאן מה שחושבים רבים בטעות.

ואין להתעלם שזו טעות מוחלטת הנובעת מחוסר מחשבה על אפשרות הגיונית ופשוטה שאולי חז"ל דיברו על מציאות אחרת לחלוטין. שהרי יש לדעת שבזמן חז"ל לא היו בניינים גבוהים כלל אלא בניינים על קומה אחת או שתיים ותו לא כידוע וכמפורסם.

וממילא כשנמצאים בכזה מקום אין שום סיבה שבעולם שכשמתקבצים ס' ריבוא לא יוכלו לראותם בשופי כשנמצאים על מקום קצת גבוה.

וכגון שבתמונות הישנות מהעיר ב"ב לפני כשבעים שנה העיר הייתה בנויה באופן זה ואילו אדם היה עומד על גבעת פוניבז' היה בקל יכול לראות את הס' ריבוא מתחתיו. [ואמנם יש מקומות ישנים שהבניה הייתה בצפיפות אבל מ"מ כשהיו בקצוות הבתים הנמצאים במעגל החיצוני של הבתים יכלו לראות בקל את הס' ריבוא העומדים לפניו].

ומצינו בהדיא בדברי חז"ל במס' בכורות [גבי מעשר בהמה] שעד שיתסר מיל בנ"א רואה וכדהארכתי בספר טובא

ספק שהסכימו עמו אפי' ששינה מלשון הגמ'.

המקור הרביעי הוא בספר אגן הסהר עמ' 773 [בספר בטעות כתבתי עמ' אחר] שהביא מגאון הגאונים ציסו"ע הגאון האדיר והמופלא רבי אברהם גינחובסקי זיע"א שאמר שיש לראות את כולם.

עד כאן המקורות הכתובים אבל המקורות בע"פ כפי מה שקיבלתי מנאמנים שביירתי אצלם באופן מדויק את מה שראוי ושמעו הם כך

א. הוראת הגראי"ל שטינמן זיע"א והגר"ח קניבסקי שליט"א שהארכתי לעיל להביא מדבריהם דס"ל שהיה אסור לברך

ב. כמו"כ שמעתי מעד נאמן שנכח בשעת מעשה שגאון ישראל מרן רבי דוב לנדו שליט"א ראש ישיבת סלבודקא שנכח בעצרת לא בירך ברכה זו וגם לא ענה אמן כששמע את הברכה. [ע"כ כפי מה שמעתי מהעד נאמן] [וכנראה שהביאור בכך שלא ענה אמן שהוא כדין כל ברכה לבטלה שמבואר בשו"ע סי' רט"ו ס"ד וז"ל כל המברך ברכה שא"צ הרי זה נושא

מבגדאד בעמח"ס "בן איש חי" בספרו על הש"ס "בניהו" [בברכות נ"ח] שכתב על הא דבן זומא עלה ע"ג מעלה בהר הבית. שבגמ' דקדקו בדוקא לכתוב שעלה ע"ג מעלה להשמיענו שיש לראות את כולם ואין מספיק שלא רואה את כולם כי אם היה מספיק לא היה צריך לעלות ע"ג מעלה אלא היה רואה את המקצת שעומדים לידו והיה מברך. [והארכתי מאוד בספר סי' ב' סק"ה וסק"ו להסביר את דבריו בסברא עיי"ש].

המקור השלישי הוא רבינו יעקב ב"ר אשר בעל הטורים [והעתיקו מרן הב"י זיע"א בשולחן ערוך]. שבכדי להשמיע את ההלכה שיש לראות את כולם טרח לשנות מלשון הגמ' וכתב נוסח חדש וכה כתב "הרואה שישים ריבוא מישראל ביחד מברך ברוך חכם הרזים" כלומר שכתב בהדיא שרואה שישים ריבוא * ולא כתב הרואה חלק משישים ריבוא הנמצאים ביחד אלא שרואה שישים ריבוא כלומר שאחד לא פחות אלא רואה את כולם. [וכל גדולי האחרונים שחיברו את חיבוריהם על הטור והשו"ע כהרמ"א והב"ח ומ"א והגר"א וכן שאר עמודי עולם שלא העירו ע"ד השו"ע כלום אין

א. כוונת הדברים שאם נאמר שגם הלשון הכתובה בטושו"ע מתפרשת גם על ראיית חלק מס' ריבוא. יוצא שאם לו יצויר שהטושו"ע כן כיוונו להשמיע חידוש זה [שצריך לראות את כולם ממש] לא הייתה להם יכולת לבטא זאת בכתב כי גם כשהם כותבים בלשון הברורה ביותר הרואה שישים ריבוא מישראל ביחד מפרשים שהם לא התכוונו שרואה ממש את כל הס' ריבוא אלא רק חלק מהם וא"כ איזה לשון היו כותבים שלא יאמרו ד"ז בכוונתם. אע"כ כל רואה מבין שזו לשון ברורה מצד עצמה וק"ו שמדובר כאן במשפט שסוגגן ע"י הטור ולא הועתק מהגמ' ששם היה מקום לבע"ד לפלפל ורק מה"ט שינה הטור את הלשון כדי שלא יעמיסו בדבריו דברים שהם בבחינת עיקר חסר מן הספר. ועי' בקוב"א חזו"א שכתב שבעלי המסורה שקדו שהתלמידים הבאים אחריהם יבינו דבריהם באר היטב.

המובהק והמפורסם המו"צ הגאון הרב שטיין שליט"א האם הייתה הוראה מהשבה"ל בעניין ברכת חכם הרזים. והשיב לי ג"כ שככל הנראה לא הייתה שום הוראה מהשבט הלוי זיע"א בעניין זה.

ה] וכעת אבאר מדוע א"א לסמוך על הערכות משטרה כלל ואפי' שגם העיתונות החרדית קראה לעצרת זו "עצרת המליון".

ראשית כל יש לתמוה מדוע ישנם החושבים שבאם העסקנים והעיתוננים קוראים לזה "עצרת המליון" יש לחשוב שבאמת יהיו עכ"פ ס' ריבוא הרי ידוע לכל בר בי רב שכל העיתוננים [המנוהלים ע"י עסקני המפלגות] מגזימים בכל דבר ובפרט שתלוי במספרים ופעמים שממציאים סיפורי בדים שלא היו ולא נבראו ואפי' משל לא היו ולמותר להאריך בדברים הידועים לכל.

ובפרט כאן בארוע זה שהיה כנגד ממשלת הרשע ממשלת ישראל [שכולנו תפילה לרבש"ע שהמדינה והממשלה כאן בארה"ק יהיו בכלל התפילה שמתפללים כל כלל ישראל בראש השנה ויוה"כ ש- וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ". ונזכה לגילוי מלכות שמים בביאת משיח צדקנו בב"א] שרצו להראות קבל עם ועולם שחלק גדול מאזרחי המדינה מוחים נגדם בכל תוקף כנגד הגזירה החמורה של גיוס בני הישיבות לצבא רח"ל. וזה גם מעורר גל תגובות ברחבי העולם כנגד

שם שמים לשוא והרי הוא כנשבע לשוא ואסור לענות אחריו אמן. ועיי"ש בביאור"ל ד"ה ואסור שאם אחד נוהג כאיזה דעה מהפוסקים ואותה דעה לא הודחה לגמרי מן הפוסקים מותר לענות ע"ז אמן. ומכך שהגר"ד שליט"א לא ענה משמע דס"ל דאין שום צד שיש לברך ברכה זו והברכה היא לבטלה ללא שום פקפוק ולכן לא ענה אמן כנלע"ד וזה מחזק את מה שכתבתי בספר שלא היה צריך לברך אפי' בלא שו"מ כי לא היה שום צד להשתתפות ס' ריבוא במעמד].

ג. וכן מרן הגאון רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק שליט"א בן מרן הגרי"ז זללה"ה לאחר העצרת דיבר בכאב לב על ההפקרות שמברכים את ברכת חכם הרזים מבלי לוודא בוודאות גמורה שיש שישים ריבוא. [כן שמעתי מחכ"א שליט"א שנכח בשיעור שהתקיים באותו היום בלילה].

ד. וכן אחיו מרן הגאון רבי מאיר הלוי סאלאוויציק זללה"ה בנו חביבו של מרן הגרי"ז זללה"ה שנכח בעצרת התנגד שיברכו ברכה זו והתבטא ע"ז בחריפות. [כן שמעתי מעד נאמן שעמד לידו בשעת מעשה].

דרך אגב הנני לציין שפורסם באיזה חוברת שהייתה הוראה ממרן הגר"ש הלוי וואזנר וצוקללה"ה בעניין ברכת חכם הרזים בעצרת. וכפי שזכורני מאותם ימים הגר"ש היה שרוי בחולשה גדולה וגם לא השתתף בעצרת ולא זכור שהייתה ממנו כלל הוראה בעניין. וליתר ביטחון אמרתי נשאלה את פי תלמידו

וכמובן שהאנשים האמונים על דקדוק ההלכה מיד מבררים ושואלים מי אמר שיהיה שישים ריבוא ועל סמך מה אמר ומה מטרותיו וכו' וכו'.

והרי מבואר בחז"ל מה השיעור של מקום שאדם תופס וכי מישוהו הלך ובדק ומדד כמה תופס כל בנ"א והאם אין רווחים מידי גדולים והאם מי שנמצא במרפסות ובגגות מצטרף. וגם לאחר כל זאת האם הגענו לרמת וודאות מוחלטת שאין אפי' בנ"א פחות מס' ריבוא. כמובן שאין מי שעשה כזה בירור. ובפרט שמאוד מאוד קשה לעשות כזה בירור מבחינה מציאותית כשאין לזה סיוע ממוני ע"י גורמי המקצוע כמסוקים וצלמים שסורקים את המקום ומודדים וכו' וכו'. וזאת מחמת הסיבה הפשוטה שזה לא מעניין את העסקנים כלל וכלל שאותם מעניין רק הסיקור התקשורתי והדברים ידועים.

ולכן פשוט וברור שהיה אסור לברך את ברכת חכם הרזים בעצרת [וכמובן שאפי' לברך מספק בלי שם ומלכות ג"כ לא היה צריך כיון שלא היה אפי' ספק].

וכ"ז מבאר מדוע א"א לסמוך על העסקנים והעיתונים אפי' החרדים.

ומדוע א"א לסמוך על המשטרה הדברים פשוטים יותר. שאמנם היה מקום לומר שיש להם גם שיקול לומר שהיה פחות כדי להקטין את מידותיו של הציבור החרדי לכמות בלתי משמעותית.

הממשלה מדוע היא מתעללת בכ"כ הרבה אנשים נגד אמונתם ודתם ועוד כהנה וכהנה סיבות וטעמים שמחמתם הוחלט ע"ד גדולי ישראל שליט"א על קיום העצרת. ולכן פשוט שלעסקנים היה כאן עניין גדול מאוד לקרוא לעצרת זו עצרת המליון. [וכמובן שגם לאחיות עיניים יש גבול ולאחר התפרסמות התמונות מהעצרת הבינו שאם יאמרו שהיה מליון יהיו ללעג וקלס שהרי גם להגזמות של עיתונות יש גבול מסויים לכן לבסוף הגיעו העיתונים החרדים לכלל הסכמה לכתוב שהיו 800.000 איש ומיעוטם הוסיפו עוד 50.000. שגם מספרים אלו דמיוניים ומגוחכים ביותר אלא שברמת השקר המתאימה לעיתונות זה מספיק].

ואעפ"כ למרבה הגיחוך. מעצרת זו ואילך בכל פעם שמזכירים בעיתונות החרדית עצרת זו מכנים אותה "עצרת המליון" אפי' שהם עצמם כתבו שהיה הרבה פחות ממליון. הרי לך שהעיתונות החרדית משימה א"ע ללעג וקלס בכל הקשור למספרים שסותרים א"ע.

וביותר יש לתמוה שאנשים סמכו על מה שאמרו מראש שזה נקרא עצרת המליון. ודנו בזה כתורה מסיני ורק נשאר להם לדון האם צריך לראות את כולם או מספיק אפי' חלק וכי אנשים כ"כ תמימים שהולכים אחרי העיתונות ככבשים תמימים ועוד בעניין כ"כ חמור של ברכה לבטלה שכתב הרמב"ם ע"ז שהוא כנשבע לשקר.

מוטלת החובה על כל הרבנים וראשי הישיבות שליט"א די בכל אתר ואתר ליידע את שומעי ליקחם שחלילה וחלילה מלברך ברכה זו על סמך הערכות משטרה או עיתונות ואפי' אם עסקנים חרדים אומרים שהם ביררו. כי אצלם בירור זה להתקשר למפכ"ל המשטרה ולשאול. וכבר נתברר לעיל שאין לסמוך על המשטרה כלל וכלל.

ואך ורק אם מעיד אדם נאמן שהוא בעצמו בירר עפ"י כללי ההלכה של מדידות ברורות עפ"י הדרכות מורה הוראה הבקי ומבין בענייני מדידות. רק אז יהיה אפשר לברך כשמצטרפים כל התנאים האחרים המבוארים באריכות בספר "חכם הרזים כהלכתו" שיראה את כל הס' ריבוא ולא את חלקם ועוד הרבה פרטים וכמפורט גם בסוף הספר ב"קיצור הלכות ברכת חכם הרזים". [ולענ"ד עד ביאת משיח צדקינו לא תהיה אפשרות כזו לברך ברכה זו ללא שום פקפוק מהטעמים שנתבאר].

וְזו למעשה התשובה לשאלתו של הדר"ג שליט"א מה התועלת בפרסום הדברים שהיה אסור לברך את ברכת חכם הרזים בעצרת. כיון שע"י פרסום הדברים יתעוררו אנשים שא"א לסמוך על כל אחד לגבי בירור המציאות. ואם תהיה אסיפה או כינוס ויאמרו מראש שיהיו שם ס' ריבוא ידעו כולם שאין לסמוך על עסקנים ועיתונים. ואפי' אם הדברים כתובים ע"ג העיתונים החרדיים ביותר [מבלי לפרט את שמות העיתונים כיון שידועים הם לכל]

אבל זו סברה שאין לה אחיזה אמיתית תמיד במציאות כיון שלא כל העיתנים שווים ולא כל הדעות במשטרה שוות ופעמים שיש להם עניין לומר שהיה כמה שיותר כדי שיפרגנו להם ע"כ שאפי' שהיה ארוע בכזה סדר גודל של ציבור כ"כ ענק הצליחו להשגיח ולפקח שלא יהיו מהומות והכל עבר בשלום. [למרות האמת שהסדר לא היה בגללם אלא מחמת עדינות בני הישיבות כידוע]. ופעמים שחלק מהעסקנים מקושרים עם אנשי המשטרה ומשכנעים או משחדים אותם שיאמרו שהיה הרבה ובפרט שאנשי המשטרה רוצים שיפרגנו להם ברמקול בסיום הארוע [וכפי שבאמת עשו] ולכן מוכנים להכריז על סכום האנשים שהשתתפו בעצרת כפי גחמות ורצון העסקנים שמפרגנים להם.

זאת ועוד שהם יכולים מראש לומר שיהיה מליון כדי לגרום שאנשים רבים לא ירצו להתקרב לאזור. או כדי שאם תהיה קריסה יהיה להם נימוק למה לא השתלטו על הארוע ועוד כהנה וכהנה שיקולים שונים ומשונים נימוקים מדוע מראש להביא מספר דמיוני ומגוחך.

ולכן פשוט שא"א לסמוך עליהם ובפרט שלא שייך כאן אומן לא מרע אומנותיה כיון שא"א לבדוק אחריהם ולכן ג"כ לא שייכת כאן כלל סברת לא עבידי אינשי דמשקרי במילתא דעבידא לאיגלויי.

ולכן מכאן ולהבא לפני ארועים גדולים שישנם שמועות שיהיו ס' ריבוא

תירוץ הכותב כלומר שכן זומא לא ידע לאמוד האם יש ס' ריבוא ובכו"ז בירך על סמך אומדנא. ולא עלה על דעת הכותב שכן זומא בחכמתו יכל גם כשעומדים בדרך נס לאמוד באופן שלא היה לו שום ספק שיש ס' ריבוא. אבל כאן בעצרת מה זה שייך לאומדנא וכי זה שהיה כתוב בעיתונים זה אומדנא. זה שכל העסקנים והמשטרה אומרים זה אומדנא.

ועוד המשיך הכותב בהערה כאילו זה איזשהיא הערה צדדית מאוד שהרי הגמ' אומרת שהוא עלה על גב מעלה. ואז כבר יתכן להסביר שראה גם את העומדים בחוץ להר הבית ובירך עפ"י אומדן השטח שמחוץ להר הבית שהרי שם לא היה את הנס של עומדין צפופין. ולא תירץ בעל המאמר קושיא זו ואפי' שזה סותר את כל ראייתו. בכו"ז ממשיך כאילו לא ארע דבר ובסוף ההערה כתב וצ"ע. ולא ידוע מה בדיוק צ"ע האם זה שהוא לא ציין את וצ"ע למעלה. והרי נקוט כלל זה בידך שיש מושג שיש להק' בדוחק אבל אין מושג שיש להוכיח בדוחק כלומר שראיה שהיא לא מוכרחת היא לא חצי ראיה אלא היא כלום.

עוד המשיך בעל המאמר והביא את דברי המאירי בברכות שאם ראה אוכלוסא נכבדת וחשובה בעיני הכל כס' ריבוא יש מי שאומר שמברך חכם הרזים. ודייק מדבריו בעל המאמר שמוכח שא"צ מניין מדויק לס' ריבוא. והביא שהרמב"ן חולק וסובר שכן צריך מניין מדויק.

ולפי מציאות דורינו אין אפשרות להגיע לידיעה ברורה שיהיה אפשר לסמוך ע"ז כי צריך שהבירור יעשה ע"י אדם חיצוני נטול אינטרסים שאין לו אינטרס להגדיל את כמות המשתתפים מחמת שום סיבה כלומר לא מחמת שבתקשורת יראה הדבר שהיה הרבה וזה יוצר הר ציבורי גדול [שמחמת עצם העניין העסקן מכוין אולי לש"ש]. והן מחמת שאין לו אינטרס ונגיעות הגורמות לו להרגיש שברכת חכם הרזים היא עגונה שיש להשתדל להתירה אפי' בהיתרים דחוקים.

וזאת למודעי שרוב ככל המאמרים שנכתבו בעניין ברכת חכם הרזים התייחסותם לברכה זו כעין היתר עגונה שמשתדלים מאוד ומחפשים היתר לברך את הברכה. וכמובן שיש להתנער מהם ולא זו הדרך ויה"ר שיחזרו בהם ויפסיקו להכשיל את הרבים בברכה לבטלה ר"ל. ולמעשה היתרים אלו אילו היו בהיתר עגונה עדיין א"א להתירה.

[וראיתי] אחד מהמאמרים שיו"ל שכתב שהיה צריך לברך והביא ראיה מבן זומא שבירך בהר הבית והרי בהר הבית לא היה רק ת"ק אמה על ת"ק אמה ובנין הביהמ"ק הסתיר וע"כ שא"צ לראות את כולם. ולאחמ"כ הק' הכותב שא"כ לא היה אפשר לברך כי סו"ס צריך ס' ריבוא ואם הר הבית אינו מחזיק ס' ריבוא איך בן זומא בירך. ותירץ הכותב תרוץ גאוני שע"כ איירי בשעה שהיו עומדים צפופים בנס ובנס לא שייך חשבון ומנין לפי מידת השטח הרי שדי באומדנא גרידא. ע"כ

ולא יאומן כיסופר לאיזו רדידות שיטחית אפשר להגיע בכתיבת מאמר. הרי יש כאן ב' טעויות יסודיות בהבנת דברי המאירי. דבר ראשון שכוונת המאירי שאוכלוסא נכבדת היא כמו ראיית חכם שעל שניהם מברכים חכם הרזים לגודל חשיבות דעותיהם כס' ריבוא. ואין כוונתו שאם רואה כמות גדולה של בנ"א ונדמה לו על סמך דמיונותיו שזה שישם ריבוא שמברך והדברים ברורים לכל דרדק המעיין במאירי. ודבר שני שהמאירי עצמו דוחה זאת מההלכה ולדעתו אין אפשרות לברך גם על חכם.

וכותב המאמר כדרכו מביא את ב' ההערות הנ"ל בההערה כאילו הם הערות צדדיות ודוחה אותם בסברות של הבל. שחבל להאריך בהם. ולא נתקררה דעתו של כותב המאמר עד שכתב שאפשר לצרף להלכה את סברת המאירי שאפשר לברך גם על אוכלוסא חשובה כס' ריבוא. זאת ועוד שנעלם ממנו שבדברי המאירי יש פעמים רבות דברים קשים ובפרט שהמאירי הוא ספר מכת"י ולא מביאים אותו להלכה בדברים שהם דלא כשאר הראשונים וק"ו כשהם חולקים במפורש. סוף דבר לא יאומן עד כמה טורחים למצוא סברות וראיות שאין להם שום שחר כדי למצוא צדדים לאולי אפשר לברך].

וראיתי עוד באיזה אחד מקונטריסין שיצאו בעניין זה שכמובן מטרתו לומר מדוע היה צריך לברך את ברכת חכם הרזים בשם ומלכות בעצרת.

והקדים להביא את דברי החינוך בפרשת עקב מצוה ת"ל במצות ברכת המזון שאגב ברהמ"ז הזכיר החינוך את כל הברכות והזכיר שיש גם את הברכות שהוזכרו במסכת ברכות פרק הרואה וסיים החינוך בהאי לישנא "ומי שעבר ולא בירך כל שאר הברכות שבעולם לבד אלו שזכרנו [ד' ברכות דברהמ"ז] ביטל מצות חכמים לבד [ולא ביטל עשה דאורייתא כמו בברהמ"ז] ופורץ גדר ישכנו נחש והזהיר בהן יתברך מדה כנגד מדה". עכ"ל. והיה נראה מתוך דברי הקונטרס הנזכר שמכיון שברכת חכם הרזים היא אחת מהברכות המוזכרות בפרק הרואה ממילא יש להזדרז ולהתאמץ להכריע שמברכין את ברכת חכם הרזים בעצרת כדי שלא יהיה בכלל פורץ גדר שמובטחת לו [בנבואת שלמה המלך שבמגילת קהלת פ"י פס' ח'] נשיכת נחש חלילה.

ומחו עיניו מראות שברכה לבטלה היא חמורה בהרבה יותר שהרי היא בקום ועשה וגם השווהו לנשבע לשקר וי"א שזה איסור דאורייתא. ואדרבה אם על מניעת ברכה בשוא"ת קבע לו החינוך שפורץ גדר וכו' ק"ו כשעובר בקום ועשה ובמזיד ר"ל. ולכן השומר נפשו ירחק מאותם קונטרסים שסימנו את המטרה מראש שברצונם להכריע שאפשר לברך את ברכת חכם הרזים בכל כינוס ציבורי שלהערכת המשטרה יהיה ס' ריבוא.

לסיכום:

אני על משמרתי אעמודה וכל מה שכתבתי בס"ד בספר "חכם הרזים

תורניים עליו לפרסם שהגר"ח שליט"א חזר בו וס"ל שאין לברך למען לא תצא מכשלה תח"י ח"ו.

וכן דעתם של הגאונים הגדולים רבי אברהם גנחובסקי ורבי מאיר סאלאוויצקי זכר צדיקים לברכה ולהבחל"ח גאון ישראל הגר"ד לנדו שליט"א והגרמ"ד הלוי שליט"א כולוהו ס"ל שאין לברך.

ולאבא יש לדעת שאסור לברך בשום ארוע ציבורי גדול את ברכת חכם הרזים אא"כ רואה את כולם ויודע בבירור שיש ס' ריבוא וזה לא מצוי כמשנת"ב שאין מי שיברר כהוגן.

וישנה עוד נקודה חשובה שראוי להתבונן בה: שכידוע סמל דקדוק ההלכה אצל כל תופשי התורה כאן בארה"ק הם מרן הגרי"ז הלוי מבריסק זללה"ה ומרן החזו"א זללה"ה הם ותלמידיהם. ומכיון שתלמידיהם ההולכים בעקבותם בכל הכרעותיהם. והן תלמידי החזו"א [הגר"ק והגרד"ל ועוד] והן תלמידי הגרי"ז [הגרא"ל ובני הגרי"ז הגרמ"ד ואחיו הגר"מ וכנ"ל] נמנעו מלברך. מדוע להתחכם יותר מהם ולהקל ראש בברכה לבטלה נגד רבותינו.

ולכן אפי' אם בעיתונות החרדית יהיה כתוב שצפויים להשתתף באופן וודאי בארוע כלשהוא מליון אנשים ויותר חלילה מלסמוך עליהם וכמשנת"ב באריכות.

כהלכתו" שהיה אסור לברך בעצרת את ברכת חכם הרזים בשם ומלכות הוא אמת לאמיתה ללא שום פקפוק. ואיני חוזר בי כלל וכלל בכהוא זה מהנכתב שם. הן מחמת שלא היו ס' ריבוא וכל האומר שהיו או שהוא מדומיין או שאומר את משאלות ליבו [מחמת חשקו העז לברך את הברכה]. או שיודע את המציאות ומתכוין למרוד בה. והן מחמת שגם אם היו ס' ריבוא לא היה שייך לברך כיון שלא היה שייך לראות במציאות את כולם. וכבר הארכתי בספר הנ"ל להסביר מדוע לא יתכן כלל וכלל שהיה ס' ריבוא. [ולא היה צורך לברך ברכה זו אפי' ללא שם ומלכות כיון שללא שום ספק לא היה שם ס' ריבוא וגם אם היה לא ראו את כולם].

כמו"כ כל דבריי אינם סותרים כלל את דעתם של עיני העדה גדולי ישראל מרן הגרא"ל שטינמן זללה"ה ושכן נהג בעצמו. ולהבחל"ח גם מרן שה"ת הגר"ח קניבסקי שליט"א דס"ל כהגרא"ל.

והריני מודיע ומפרסם בזאת שכל הממשיך לפרסם בשם מרן שה"ת הגר"ח קניבסקי שליט"א שדעתו הייתה לברך בעצרת את ברכת חכם הרזים ושאפשר לסמוך על הערכות המשטרה הרי הוא מחטיא את הרבים ומכשילם לעתיד במקרים אחרים כיון שבסופו של דבר מרן שליט"א חזר בו ולשון אחרון עיקר וכמשנת"ב בארוכה בטוטו"ד.

כמו"כ במכתבי זה אני קורא לכל מי שפרסם זאת בספרים או בקבצים

בספר "חכם הרזים כהלכתו".

והוב קדוש מוטל על הרבנים מורי
ההוראה שליט"א לפני ארועים
מעין אלו להבהיר לשומעי ליקחם שלא
יגררו אחר ההמון בשמועות חסרות בסיס
שאפשר לברך את ברכת חכם הרזים. בו
בזמן שלא שקויימו כל התנאים שנתבארו
לעיל.

וע"ז באתי על החתום בידידות עוז
להגה"צ שליט"א

ויה"ר שתזכו להגדיל תורה ולהאדירה
יוסף זילבר

ובאופן כללי אעיר שלא מתאים כלל
לבני תורה לסמוך על הלכות
המודפסות בעיתונים וק"ו בדברים
התלויים במציאות. נזוה מלבד העוול
שמדפיסים ד"ת בעיתון שכבר העיר ע"ז
מרן החזו"א זללה"ה כמובא בקוב"א ח"א
אגרת קפ"ג שאין לעשות כן מחמת ב'
טעמים. כיון שעצם הפירסום של ד"ת
בעיתון גורם ש"התורה בבחינת שבו'
מלבד שסופן ליעשות תכריך לחמאה"].

ועל אנשי התקשורת והמשטרה חלילה
וחלילה לסמוך מהטעמים שביארתי
באר היטב במכתבי זה וביתר אריכות

סימן ב'

ר"ח אב תש"פ

כבוד הגה"צ מזכה הרבים הגאון המופלא
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
א] ראיתי שיש שכתבו שהיה אפשר לברך
 בעצרת את ברכת חכם הרזים. ועיקר
 טענתם [שלדבריהם שהיה שישים ריבוא.
 אעפ"י שזה אינו וכמשנת"ב וע"ע לקמן
 סי' ד'] שא"צ לראות את כולם כי אינו
 שיין במציאות לראות שישים ריבוא
 בראיה אחת ולכן מספיק שרואה את
 חלקם. והוכיחו זאת מהסוגיא בנדרים כ"ד
 ב' דאיירי שם בנדרי הבאי [כלומר גוזמא
 ושפת יתר. כן פי' הרא"ש] ואיתא שם
 דאם אמר קונם אם לא ראיתי בדרך הזה
 כעולי מצרים [ועולי מצרים הוו' ס' ריבוא
 כנודע] הוא דוגמא לנדרי הבאי. והט"ז
 ביו"ד סי' רל"ב סק"ז הביא את הדין
 דברכת חכם הרזים וכתב דבברכת חכם
 הרזים אפשר לברך רק כשרואה את כל
 השישים ריבוא. והק' דחזינן שכן אפשר
 לראות וא"כ מדוע זה נדרי הבאי ועיי"ש
 מה שיישב. אבל הט"ז נשאר גם בתירוץ
 שלגבי ברכת חכם הרזים יש לראות את
 כל הס' ריבוא [והבאתי את דברי הט"ז
 בארוכה בספר חכם הרזים כהלכתו סי' ב'
 סק"ז].

והקונטרסין הנ"ל השיגו על הט"ז שנעלמו
 ממנו דברי הירושלמי שכתב
 דהטעם דחשיב נדרי הבאי דאיירי שאמר
 שראה בראיה אחת. וזה מילתא דלא אפשר
 שאין העין שולטת לראות ס' ריבוא בראייה
 אחת. עכ"ד הירושלמי.

ומכאן הוכיחו שא"א לראות ס' ריבוא
 וע"כ דהברכה על ראיית ס' ריבוא
 ניתקנה כשרואה את חלקם. ע"כ ראיית
 הקונטרסין הנ"ל ומזה הוציאו שהיה אפשר
 לברך את ברכת חכם הרזים בשו"מ בעצרת.

והנה אפי' את"ל שדבריהם נכונים מ"מ
 עדיין לא היה אפשר לברך כיון
 שלא היה בעצרת ס' ריבוא וכמש"כ
 באריכות בס"א.

אבל על עצם ראייתם מהירושלמי מלבד
 שיש לדחות שהרי הירושלמי אומר
 מפורשות שכל הסיבה שזה נדרי הבאי
 כיון שהוא "בראיה אחת". כלומר שהוא
 אמר בדבריו שזה היה בראיה אחת וזה
 דבר שלא שיין. ומי אמר שלגבי ברכת
 חכם הרזים צריך ראייה אחת. אפשר
 להביט לכל הצדדים ולאחר שראה את
 כולם לברך. הרי לך שאין סתירה

אם יעמידו אנשים באורך הנ"ל וברוחב 37.50 מטר הרי לפניך שש מאות אלף איש. [והארכתי ע"ז בספר סי' ב' סק"ג].

ואמנם לפי"ז יוצא שלכאורה כן יש סתירה בין הבבלי לירושלמי כי לפי הבבלי יוצא שישינה אפשרות לראות את כל הס' ריבוא כשהם פרוסים לפניו. ולהירושלמי א"א לראות בראיה אחת ס' ריבוא.

וקשה עוד שזה לא רק סתירה בין הבבלי לירושלמי כי הפי' הזה בגמ' שעד שיתסר מיל חזי רועה הוא בכדי להסביר את המשנה. ולא ידוע על עוד הסבר אחר לשיעור דט"ז מיל. וא"כ יוצא שזה סתירה בין הירושלמי למשנה.

וי"ל שגם להבבלי שעין האדם יכולה להשקיף עד מרחק של ט"ז מיל. עדיין כשפרוסים לפניו ס' ריבוא אנשים אינו יכול לראותם בראיה אחת ממש. אלא קודם מסתכל על הקרובים אליו יותר וגם בזה יש לו לקלוט את הנמצאים גם בצדדים ולאחמ"כ על הרחוקים קצת יותר וכן הלאה והלאה אבל אין יכולת לקלוט בראיה אחת ממש את כל הס' ריבוא. ולכן אי"ז סתירה כלל לירושלמי שהירושלמי איירי בגוונא שאמר שראה בראיה אחת וזה לא נקרא ראה אחת דסו"ס היה אליו להסתכל בכמה פעמים עד שראה את כל הס' ריבוא.

וגם את"ל שתירץ זה אינו נכון ועדיין יש מח' בין הבבלי להירושלמי. מי

מהירושלמי לדברי הט"ז. ואיני מבין מהיכן מגיעה הקלות דעת הנוראה הזו לדחות את דברי אחד מגדולי האחרונים רבינו הט"ז על סמך ראייה שאפשר לדחותה בקל. ועוד בדבר כ"כ חמור כברכה לבטלה. אוי לנו שכך עלתה בימינו. וכמשנת"ב.

זאת ועוד ישנם ראיות ברורות ביותר מכמה מקומות בדברי חז"ל בבלי שיש אפשרות לראות למרחקים גדולים מאוד.

ואכתוב את המקורות בס"ד. [המקור הראשון כבר הבאתי בספר שם סק"ט והבאתיו כאן שוב בכדי לכותבו עם הראיה מהזהר ועוד]

1 [הגמ' בבכורות נ"ד ב' "קים להו לרבנן דישתסר מיל קא שלט ביה עינא דרועה" ולכן נקבעה הלכה לגבי מעשר בהמה שבתוך ט"ז מיל חשיב קבוצה אחת.

והנה ט"ז מיל הם 18.432 ק"מ. ולהעמיד אנשים באורך הנ"ל וברוחב 18.75 מטר. הרי זה שישים ריבוא [עפ"י החשבון שגברא באמתא יתיב]. ובהכפלת הרוחב הנ"ל אפשר להכניס מליון מאתיים איש. וכ"ז כשיושבים אבל כשעומדים אפשר להכניס בהרבה יותר.

וגם לשיטת התפא"י שפי' שאין הכוונה שלאופק אחד הרועה רואה ט"ז מיל אלא שמונה מיל לכל כיוון. ולפי"ז החשבון של ח' מיל הם 9.216 ק"מ ג"כ

יהין להקל בעניין ברכה לבטלה כהירושלמי נגד הבבלי [והזוהר וכדלקמן]. אבל היישוב הנ"ל נראה לענ"ד נכון.

2 בזוה"ק פרשת ויצא דף קנ"ה ב' "עד כמה חמי בר נש תלת פרסי או ארבע או חמש פרסי" ופרסה הוא ד' מילין. דהיינו ראיית בנ"א רגיל בין שתיים עשרה לעשרים מיל.

חזינן מהזוהר שהראיה היא אפי' יכולה להיות יותר משש עשרה מיל. וראיתי מיישבין שאין סתירה בין הגמ' לזוהר שהגמ' איירי באדם בינוני אבל עדיין מצוי אדם אם ראה חדה יותר ולכן בזוהר הביא גם סוג ראה זו. אבל איך שלא יהיה זה נראה משהו מצוי ולא נדיר וכדמוכח להמעין בזוהר.

ויעניין בספר בית דוד³ על משניות טהרות פ"ו משנה ט' שכתב "כבר התאמת אצל הטבעיים שעין האדם בראה בינונית תביט יותר מעשרים מיל ברחוק ממנו".

וצי"ל שהבית דוד הוצרך להביא ממרחק לחמו מהטבעיים ולא מהזוהר הנ"ל [או עכ"פ מהגמ' שכתבה שיעור קצת פחות] כדי שלא נחשוב שהשיעורים הללו הם לא כפשוטו כפי שהרבה פעמים יש במפרשים על מקומות התלויים במספרים שזה גוזמא או רמז וכדו'. ולכן הביא

הבית דוד מחכמי הטבעיים שכן הוא במציאות כפשוטו ממש.

לסיכום: דעת הט"ז שבכדי לברך את ברכת חכם הרזים יש לראות את כל השישים ריבוא ואם רואה רק את חלקם אינו מברך.

וי"ש כמה ממחברי הקונטרסין של זמנינו שרצו לדחות את דברי הט"ז מההלכה כיון שבירושלמי מפורש שא"א לראות ס' ריבוא וע"כ שהברכה היא בגוונא שרואה את חלקם.

וי"ש לדחות את דבריהם מכמה טעמים.

א'. שבירושלמי מפורש שא"א לראות בראה אחת [ובנדרים איירי בכה"ג שאמר בראה אחת] אבל בב' ראיות וכגון שמסתובב לכל צדדיו אפשר ואפשר. [ובשביל ברכת חכם הרזים זה מספיק].

ב. שגם אם בירושלמי היה מפורש שא"א גם בכמה ראיות הרי מפורש בגמ' בבכורות שראיית אדם בינוני היא עד ט"ז מיל וברוחב כזה אפשר לראות בהרבה יותר מס' ריבוא. [ובאמת הירושלמי מסכים עם השיעור דט"ז מיל וכמש"כ בקרבן העדה פ"ד ה"ג. והיישוב כנכתב באות א']

ג. וכן בזוהר חזינן שראיית אדם רגיל היא בין י"ב ל-כ' מיל. וגם ב"ב מיל עדיין אפשר לראות ס' ריבוא וק"ו בט"ז ובכ' מיל.

ב. מרבי דוד חיים קורניאלדי מחכמי איטליה וכתב ג"כ הגהות על השו"ע שחלקם הביא החיד"א בספריו שו"ת טוב עין סי' י"ח ובשו"ב סי' רע"ה סק"ד וביוסף אומץ סי' צ"ד עיי"ש. נלב"ע בשנת תקל"א.

שום ראייה מהירושלמי כנגדו. וגם אם היה יש ראייה מהבבלי להיפך.

וכמה מצער הדבר שבכדי לברך ברכה זו מנסים אנשים בלתי אחראים למצוא צדדים רחוקים שאין בהם ממש הנובעים משטחיות רדודה מאוד כדי לברך ולדחות בזה את דברי אדונינו ה"ט"ז ושכאילו נעלם ממנו דברי הירושלמי. ועוד בדבר כ"כ חמור כברכה לבטלה. ולא רק לעצמם אלא להכשיל בזה את הרבים. או לנו שכך עלתה בימינו. וחוב קדוש מוטל על כל מחברי הקונטרסין הללו לשנות את הדברים ולכתוב שלק"מ על ה"ט"ז מהירושלמי ועליהם לשוב בתשובה שלימה על שהטעו את הרבים בעניין החמור של ברכה לבטלה.

ב] הבאתי בספר [בההערות שבסוף הספר הערה ז'] בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצוקללה"ה שאין מצרפין לברכת חכם הרזים את העומדים בגגות ובמרפסות.

והנה מצאתי דהאלשיך הק' [בתורת משה במדבר א'] בעניין מנין בני"י שהוצרכו למנותם כתב וז"ל "כי גם שבעשרה מישראל יש שכינה ביניהם אינו דומה השראתם כשהם מאה או אלף כי כרובם תרבה זכותם ועד"ז כל המספרים עולים במעלות עד שישים ריבוא כי אז תופלג קדושתם הפלא ופלא עד גדר שנתחייב לברך עליהם ברוך חכם הרזים כי בכללותם נמצאו כל בחינת חלקי התורה כי מספר זה הוא לעומת שישים ריבוא כוחות עליונים אשר נפשותם משתלשלות מהם ועל כן בהתאחדם

ד. וגם למתעקש שכל השיעורים הנ"ל הם לא כפשוטו. כבר כתב בבית דוד מביא בשם חכמי הטבעיים שכן הוא במציאות שראיית אדם בינוני הוא עשרים מיל.

ה. וגם אם ימשיך המתעקש להתעקש שבכו"ז בזמנינו שונה מהמציאות בזמן הבית דוד ובזמנינו המציאות היא שא"א לראות כ"כ למרחוק.

תשובתו בצידו שככל הנראה הוא לא בדק זאת אלא הוא פרי דמיונו בלבד. וגם את"ל שהוא באמת בדק זאת עדיין י"ל שברכה זו ניתקנה לזמן שהראיה הייתה חזקה ויכלו לראות למרחק ולברך. ועכ"פ עד לזמנו של הבית דוד יש לנו עדות שהמציאות הייתה שרואים עד למרחק של עשרים מיל. ובאמת מי שהוא קצר ראייה לא יוכל לברך גם על שאר דברים. וכגון שאדם שקצרה ראייתו ואינו רואה את הים או את הקשת או את ביתו של נבוכדנצר הרשע [ועומד רחוק מאוד מביתו של נבוכדנצר ולא מצליח לראותו] לא יעלה על דעתו לומר שמכיון שהוא קצר ראייה יתירו לו לברך אלא יאמרו לו. שחז"ל באומרם שיש לברך דיברו על מי שרואה ולא על מי שלא רואה. וממילא גם כאן פשוט שמי שהוא קצר ראייה ואינו רואה למרחק וממילא כשמביט על ס' ריבוא אינו רואה את כולם אינו מברך את ברכת חכם הרזים.

ומכ"ל אלו הטעמים מתברר שאין שום סיבה לדחות את דברי ה"ט"ז ביו"ד שכתב שבכדי לברך את ברכת חכם הרזים יש לראות את כולם. ואין

אבל בכו"ז חזינן מדברי קודשו של האלשיך את גודל רוממות התאחדות שישים ריבוא מישראל וכלשונו הטהור "תופלג קדושתם הפלא ופלא" כי בכללותם נמצאו כל בחינת חלקי התורה "וע"כ בהתאחדם יתאחדו למעלה כל הבחינות עליונות ויגדל השפע עד אין קצה". עכל"ק.

ג נשאלתי מהו כשנמצאים לפניו שישים ריבוא [ללא שום שאלות וספקות וכולם נמצאים למול עיניו] אבל יודע שאחד מהנוכחים ילד קטן והוא עומד על הארץ בינות לכל המבוגרים אשר מסתירים אותו מפני גובהם וממקום עומדו [של המברך] גם כשמסתכל לכיוון עומדו של הילד אינו יכול לראות את הילד כיון שמוסתר בינות למבוגרים. [ויודע נאמנה שמבלעדי ילד זה אין ס' ריבוא] האם אפשר לברך בכה"ג.

והתשובה לענ"ד היא. שבתחילה חשבתי לומר שאפי' שמוסתר אפשר לברך כיון שסו"ס הוא נמצא לפניו ותמיד הנמוכים מוסתרים ע"י הגבוהים מהם כשעומדים בצפיפות.

אבל לאחמ"כ חשבתי וכך יותר נלענ"ד שא"א לברך דסו"ס זה ברכת הראיה וכ"ז שלא רואה את כל הס' ריבוא אין אפשרות לברך. ולכן כ"ז שהילד ישאר מוסתר לא יוכלו לברך

וא"א לדחות ולומר שגם כשנמצאים לפניו כל הס' ריבוא גבוהים אינו

יתאחדו למעלה כל הבחינות עליונות ויגדל השפע עד אין קצה כנודע ליודעים חן". עכ"ל.

הרי לן בדברי האלשיך הק' שהשווה את ברכת חכם הרזים להתאחדות של מנין והרי במנין ישנם אופנים שמצטרפין כשאינם באותו חדר. וא"כ קצת תיקשי ע"ד קדשו של מרן הגריש"א זיע"א דאמר שאין מצטרפין.

ויי"ל דהרי יש אופנים שכן מצטרפין וכדאיתא בשו"ע או"ח סי' נ"ה סי"ג י"ד ט"ו ט"ז י"ז י"ח י"ט ובמשנה ברורה ועיי"ש הרבה פרטים בזה ויש להבחין מה עיקר הדין ומה לכתחילה.

ולפיי"ז צ"ל בכוונת דברי מרן הגריש"א זיע"א דדוקא בגוונא שאין צירוף ביניהם גבי תפלה במנין. רק אז אינם מצטרפין אבל בגוונא שמצטרפין לתפלה במנין [ואפי' אם הצירוף הוא רק בדיעבד] מצטרפין גם לשיעור ס' ריבוא.

אמנם יש לדחות דאפשר דאפי' בכה"ג שמצטרפין למנין עדיין לא יוכלו לברך דאפשר שכיון שהם מופרדין טובא זמ"ז הגם שלתפלה בציבור מצטרפין מ"מ ברכת חכם הרזים נתקנה על התפעלות וכשלא רואה אותם ביחד אלא מפוזרים במרחקים גדולים זמ"ז הגם שרואה אותם עדיין יש לדון בזה ועדיין צ"ע בכ"ז. ואפשר דהוא בכלל אין למדין מדברי אגדה.

ד] כאשר מתקיימים כל התנאים לברכת חכם הרזים יש לזכור שלכתחילה ראוי לברך את הברכה בקול כי הקול מעורר הכוונה [כ"כ המ"ב בסי' תרמ"ג סק"ה שכל ברכה ראוי להתרגל לאומרה בקול רם כי הקול מעורר הכוונה]. וכבר כתב החינוך שהזהיר בברכות שהוזכרו בפרק הרוואה יתברך מן השמים מדה כנגד מדה. אבל כנראה שהאפשרות לברך ברכה זו לא תהיה עפ"י כל הכללים הנדרשים עד ביאגו"צ וכמשנת"ב.

וידה"ר שנזכה לזה בביאת משיח צדקינו שיקבץ את כל הגלויות ואז נזכה לברכה זו בלי שום שאלות ופקפוקים וכהכרעת הסנהדרין היושבת בלשכת הגזית כשנזכה לבנין ביהמ"ק בב"א.

ולדעת הטור על עצם ראיית פני משיח נזכה לברך ברכה זו דהרי הטור כתב שהטעם שאין מברכין על חכם השקול כס' ריבוא חכם הרזים כפי שהיה נהוג בזמן הגמ' הוא מטעם שאין בזמנינו כזה חכם אבל על משיח צדקינו בודאי שנוכל לברך ברכה זו בשם ומלכות. [וכמובן שזה רק לדעת הטור אבל הרמב"ם מחמיר בזה וס"ל דאין מברכין על חכם אפי' בזמן הגמ' עי' ב"י וב"ח. ונצטרך בזה להכרעת הסנהדרין] וכשיתקבצו עוד ס' ריבוא בלי שאלות ופקפוקים נזכה לברך בס"ד עוד פעם.

וגם בזה יש להסתפק עוד ספק לחידודא אם לו יצויר שכשראו את משיח צדקינו ברכו עליו את ברכת חכם הרזים בשו"מ [וכדעת הטור] ולאחמ"כ התקבצו

יכול להביט בפרוטרוט בפניו של כל אחד אלא באופן כללי וממילא הוא אינו יכול להביט בפרצופם של כולם וע"כ מהא דתיקנו לברך הוא אפי' כשאנו רואה את פניהם וממילא ה"ה הכא שאפי' שאינו רואה את הילד יכול לברך.

זה אינו דאמנם כשנמצאים לפני כל הס' ריבוא אינו יכול להביט בפניהם בפרוטרוט אבל מ"מ הם נמצאים לפניו וכשרואה את כולם מספיק הדבר אבל כשיש אחד שאפי' אם ירצה להביט בפניו לא יוכל הרי הוא כמאן דמונח בקופסא וכמו שאם יש לפניו ס' ריבוא פחות מאה אנשים שהם נמצאים בקופסא אפי' שהקופסא נמצאת לפניו פשוט וברור שא"א לברך. ולכן גם בנידונינו כ"ז שאין הילד מוגבה באופן שבאם יביט בפרטות לאותו מקום יראה את הילד א"א לברך.

ולא שייך לומר שסו"ס יש התפעלות שהרי התפעלות יש גם בס' ריבוא פחות אחד ולא נמצא מי שיחשוב שמותר לברך על ס' ריבוא פחות אחד שהרי חז"ל קבעו שיעור ס' ריבוא ומי יהין לחלוק על דבריהם חלילה.

וע"כ לסיכום התשובה היא: שכ"ז שהילד מוסתר [וה"ה מבוגר נמוך] א"א לברך [בגוונא הנ"ל שמבלעדי הילד אין ס' ריבוא] והגדר בזה הוא שאפשר לברך רק כשכל הס' ריבוא לפניו ויכול להביט על כל אחד ואחד [וא"צ שיראה את פניו בבירור אלא שיראה שיש שם בנ"א]. והעצה לזה שיבקש שיגביהו את הילד ואז יוכל לברך.

וידה"ר שנזכה במהרה לביאת משיח צדקינו ולבנין ביהמ"ק בב"א.

ואסיים במעין הפתיחה שיש להזהר מאוד מאוד שלא לסמוך על עסקנים ועיתונים וכדו' שיש בארועים ס' ריבוא כדי שלא להכשל בעוון ברכה לבטלה.

וידה"ר שהדר"ג שליט"א יזכה עוד ועוד לזכות את הרבים ויזכה לכל מילי דמיטב

עה"ח
יוסף זילבר

נ.ב.

עם מסירת הספר לדפוס הגיע לידי הספר "הנהגות והליכות מרבינו מרן הגר"ח קניבסקי" שנכתב ע"י תלמידו הגאון רבי חיים עוזר כהן שליט"א [ובהסכמת הגאון רבי שלמה קניבסקי שליט"א בן מרן הגר"ח זללה"ה כתב שהדברים שנכתבו בספר זה הם נכונים ומדויקים] ושם כתב בפרק י"א אות ט"ז "אמר [הגר"ח] שאת ברכת חכם הרזים יש לברך רק כשיש שישים ריבוא בוודאות. ולכן בעצרת הגדולה שהתקיימה בל' אדר א' התשע"ד בשערי ירושלים עיה"ק תובב"א. שהיו שמועות שיש שם ס' ריבוא רבינו שנכח במקום לא רצה לברך כיון שחשש שאין שם ס' ריבוא. אפי' שאמרו לו שלהערכות המשטרה יש בריוח ס' ריבוא אעפ"כ לא רצה לברך".

[בתוך ל' יום מהראיה של המשיח] ס' ריבוא בדיוק אך ורק בצירוף משיח צדקינו. האם מי שבירך את ברכת חכם הרזים על ראייתו יוכל לברך בשנית. דמקודם בירך על עצם חשיבותו שהיא שקולה כס' ריבוא וכעת מברך עליו כצירוף לס' ריבוא ששם הברכה היא על התפעלות של ראיית כ"כ הרבה אנשים שמחשבותיהם שונות.

ולעני"ד נראה שא"א לברך דסו"ס גם בברכה שמברכים על ראיית חכם כמשיח צדקינו שורש הברכה היא ג"כ כמו על ריבוי דעות רק החכם הוא נחשב כמו ס' ריבוא דעות וכלשון הגמ' בברכות נ"ח ב' "חשבתיהו עלואי כשיתין רבוון בית ישראל". וממילא כשבאים לברך שוב כשמצטרף לס' ריבוא זה עדיין אותו עניין ולא מסתבר שיוכלו לברך שנית כלענ"ד.

ובעני"ז ראיתי לדון בספר "אגן הסהר" [עמ' 773] האם לשיטת הטור כשורואה ס' ריבוא ובתוכם חכם שאפשר לברך עליו ברכה זו [ואין החכם משלים לשיעור הס' ריבוא אלא יש ס' ריבוא בלעדיו] האם יברך פעמיים ברכה זו או שבברכה אחת יפטור גם את החכם וגם את הס' ריבוא. והביא שם שהוא תליא בנידון האם אפשר לברך ברכה אחת על עירוב חצירות ועל עירוב תבשילין בחדא ברכה. דאיפלגו רבוותא [עי' בסי' שס"ו במ"ב סקע"ט וברעק"א שם] ועיי"ש בהכרעת המ"ב ואכמ"ל בזה.

סימן ג'

שפרצה עקב הטבח הנורא שקרה בעיצומו של חג שמחת תורה תשפ"ד בשעות הבוקר שמאות אנשים נשחטו ונטבחו במיתות משונות הי"ד ומאות אנשים נחטפו לעזה המקום יוציאם משעבוד לגאולה. ומחמת כך פרצה מלחמה גדולה שנכון לעת כתיבת שורות אלו עדיין לא הסתיימה]. ומכיון שהתקשורת הישראלית ברובה מגוייסת לטובת השמאל הללו טרחו להביא ולסקר את הפגנות השמאל ולכתוב כמות מופרזה מאוד של אנשים.

ומכיון שמחמת שאנשי השמאל הם רודפי הדת באופן גלוי ומוצהר רבות בשנים [ולא כאנשי הימין שעושים זאת בצורה פחותה בד"כ ועכ"פ פחות בריש גלי שהרי גם הם רשעים גדולים] היה עניין למפלגות הימין בסיקוריהם לכתוב שהיה כמה שפחות מפגינים.

והגיע לידי המוסף השבועי מבית יתד נאמן הנקרא "יתד השבוע" שי"ל בי"ז אדר תשפ"ג [גליון 567] אשר בו נכתב מאמר ארוך ומסועף המבאר בטוב טעם ודעת עד כמה שא"א ומאוד קשה לדעת ולשער את כמות המשתתפים בארועים בעצרות ובהפגנות.

א] במלאת עשור לעצרת הגדולה שהתקיימה בשערי ירושלים אשר אז נתעוררו רבים לברר את הלכות ברכת חכם הרזים. וזכיתי בס"ד מרובה להוציא לאור את הספר "חכם הרזים כהלכתו" חלק ראשון אשר ביאר ובירר את גדרי הלכות ברכה נדירה זו.

והוכחתי שהיה אסור לברך ברכה זו בעצרת הנ"ל כיון שלא בעצרת שישים ריבוא. וזאת לצד עוד כמה ספקות שהיו שם שמחמתם לא היה אפשר לברך.

והנה גדרי הלכות ברכה זו נתבארו טובא בספר הנ"ל אך כאן באתי להוסיף שרבים תמהו היאך אפשר להכחיש את דברי העיתונים החרדים שכתבו שהיו בהרבה יותר משישים ריבוא. וע"ז תשובתי כדלהלן.

ב] כפי ששמעתי בשנת תשפ"ג מתקופה קצרה לאחר כינונה של הממשלה האחרונה החלו מפגיני השמאל בהפגנות כנגד מה שנקרא בפיהם "הרפורמה המשפטית" והיו עושים הפגנות רבות [שלע"ע הם הפסיקו עקב המלחמה

אגב במאמר זה נכתב שבעצרת החצי מליון שהתקיימה לפני עשור היו חצי מליון איש וז"ל "חצי מליון המפגינים שהיו לפני כעשור בעצרת החצי מליון (במחאה על גזירת הגיוס)". ע"כ ציטוט. וכך הם משימים את עצמם ללעג וקלס כאשר לפני עשור הם כתבו למחרת העצרת הנ"ל שהשתתפו 850.000.

וביותר שהעיתון בעצמו מודה קבל עם ועולם שמה שאמרו בעצרת שהיה ס' ריבוא שהוא שש מאות אלף בשקר יסודו וכל מי שבירך שם את ברכת חכם הרזים נכשל באיסור ברכה לבטלה ר"ל.

עוד כתבו שם "קרב המספרים ביום שאחרי הפגנה נראה לפעמים מביך וילדותי קמעה כשהאחד מגדיל והשני ממזער זה מנפח וזה מאשים בשיבוש

נתונים כשבתוּך נמצא הציבור המאותגר שאינו יודע למי להאמין אם בכלל".

והאריכו עוד בכתבה לבאר ע"י מומחים לדבר עד כמה שגם אם רוצים לדעת את המספרים הדבר קשה מאוד מחמת כמה וכמה סיבות.

המעוניין לקבל מאמר זה ישלח כתובתו למייל המופיע בראש הספר.

והנני חוזר וכופל את הראשונות שאין דרכי להוכיח ראיות לענייני הלכה ממאמרים בעיתונים. ובפרט שאין ראוי לבני תורה לעיין בעיתון כלל וכלל. רק מכיון שבמקרה דנן אנשים סמכו על הנכתב בעיתון כשהדבר נוגע לעניין ברכה לבטלה. רציתי להוכיח להם עד כמה שהעיתון עצמו באותו עניין מלא בסתירות ומשים את עצמו ללעג וקלס.

סימן ד'

פלאולא דאורייתא פנינים משיעורי הגאון רבי רפאל סויד שליט"א ראש כולל שערי דעה

ברכת חכם הרזים באירועים ציבוריים

והיו שפקקו בזה משום שצריך לראות בפועל את כל השישים ריבוא, ולא רק להשתתף באירוע שיש בו שישים ריבוא שרואה רק את חלקם, ומאידך יש שטענו שאי"צ לראות את כולם בפועל אלא מספיק שרואה רק את חלקם, וכן האם נשים וקטנים מצטרפים לחשבון, והאריכו בזה בספרי זמננו, ראה בספר חכם הרזים כהלכתו לידידי הרה"ג י. זילבר שליט"א, ובגם אני אודך ענייני חכם הרזים ואכמ"ל.

והנה זה פשוט וברור שאם אדם בירך על 599,999 אנשים^ג, הוי ברכה לבטלה, וא"כ מי יקח על עצמו סיכון של ברכה לבטלה, ואמנם יש מי שאומר שמספיק אומדנא כדי לברך, שהלא אדם

הנה בשנים האחרונות עלה לדיון האם ניתן לברך ברכת חכם הרזים שנתקנה על ראיית שישים ריבוא מישראל [עי' ברכות נח,א], ודבר זה עלה לדיון בבית המדרש, ב"עצרת המיליון" על גזירת הגיוס שהתקיימה בשערי ירושלים בר"ח אדר א' תשע"ד, וכן בהלוויית היביע אומר במרחשון שנת תשע"ד, וכן בהלוויית הדרך אמונה בי"ז אדר ב' תשפ"ב, והיו שבירכו, וזאת משום שהסתמכו על הערכת המשטרה שיש במקום שישים ריבוא, אך מאידך מרן רה"י הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ויבלחט"א מרן הגר"ד לנדו שליט"א לא בירכו ברכה זו, וכן הגרא"י סאלאוויציק שליט"א לא הסכים לברך, ועזב את העצרת כשהתחילו לברך ברכה זו.

ג. פשוט. וכן שמעתי ממרן שה"ת הגר"ח קניבסקי זללה"ה וכמובא ב"חכם הרזים כהלכתו חלק ראשון".
[יצויין שההערות המבואות בשולי הגליון בפרק זה הינם מהמו"ל].

תשפ"ד, שכל המפלגות החרדיות יחד קיבלו כשש מאות אלף קולות^ה, וכמובן שמחצה זכרים ומחצה נקבות, והנשים כמעט ולא הגיעו לאירועים הנז', ועצרת המיליון התקיימה לפני עשור בדיוק, כך שכמעט כל מי שהשתתף כילד באירוע, כיום כבר בעל זכות הצבעה, ואמנם מתו אנשים מסוימים, אבל כמובן לא באותו יחס כלל, [שהרי לא מתים יותר מאלפיים אנשים חרדים בשנה, שבבני ברק נפטרים כשמונה מאות איש בשנה, ומספר גבוה יותר בירושלים, ובשאר הישובים החרדים האחרים, הציבור צעיר יותר, ממילא מדובר בערך בכאלפיים איש בשנה, מה שאומר שבסה"כ נפטר בעשור האחרון כעשרים אלף חרדים לכל היותר] וכידוע הגיל החציוני בציבור החרדי הוא שש עשרה, כלומר שחצי מהחרדים מתחת לגיל שש עשרה, ומגיל שישים וחמש, עד גיל מאה ועשרים מדובר סה"כ על שלושה אחוזים מהאוכלוסייה החרדית, ואמנם אפשר לצרף את מי שלא מצביע בבחירות^ה כהוראת

לא יכול לספור שישים-ריבוא, אלא בהכרח שנתן עפ"י אומדנא, אולם ע"ז י"ל שנתקן באופן שבוודאות יש שישים ריבוא, דהיינו שעפ"י הערכות יש הרבה יותר משישים ריבוא.

כעת נדון מבחינה מציאותית, האם יתכן שהיו באירועים אלו שישים ריבוא, ולענ"ד הדבר פשוט וברור שלא יתכן שהיו באירועים אלו שישים ריבוא, וכל הנתונים שכתובים להלן מגובים במסכמים רשמיים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ושל מרכז המידע והמחקר של הכנסת, והרוצה לקבלם יפנה לכתובת המייל הכתובה בסוף המאמר, ויהיו כאלו שינסו לפרוך טענה אחת משלל הטענות שנכתבו בעלון זה, אבל את המכלול קשה לפרוך, שהדבר בלתי סביר בעליל שהיו שישים ריבוא במעמדות אלו, וכדלהלן.

א. לפי תוצאות הבחירות המוניציפאליות האחרונות, שהתקיימו ב"ח אדר א'

ד. וכמובא ב"חכם הרזים כהלכתו" בקיצור דיני ברכת חכם הרזים.

ה. כשהתוצאות הם כך: [לפי סדר הא"ב] אגודת ישראל 103.000. דגל התורה 183.475. ש"ס 320.000. הפלג הירושלמי 18.000. שאר מפלגות קטנות נוספות כדוגמת אלבוים בב"ב או דרך בבית שמש וכו' וכו' כ-20.000. סה"כ 626.475. והרי מחצה זכרים ומחצה נקבות ומחוץ לירושלים עיה"ק תובב"א כמעט ולא הגיעו נשים. כמו"כ הרבה מציבור מצביעי ש"ס לא השתתפו בעצרת כיון שהדבר נוגד את דעתם ועניינם והשקפתם [איני בא ח"ו לומר זאת על כל מצביעי ש"ס אלא חלקם הם מסורתיים וחילונים וכידוע ומפורסם]. ולגבי הקנאים לפי דברי אחד מראשי העדה"ח כל הילדים המתחנכים על טהרת הקודש הם בסביבות 50.000].

חשוב לציין במספרים הנ"ל שהמספרים הם פורסמו ע"י המפלגות בעצמם כלומר שהם לא חשודים שהם יפרסמו אפי' קול אחד פחות ממה שהיה. ואדרבה ישנם ערים רבות שהתאחדו כמה מהמפלגות הנ"ל ביחד וכל קול שהגיע לאותה רשימה נספר ע"י כל אחד ואחד מהרשימות כך שהמספרים הנ"ל כוללים גם מספרים כפולים שנספרים ע"י כל מפלגה ומפלגה כניצחון שלה.

ו. מרן הגה"ק האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצוקלה"ה אמר במפורש שאינו אוסר את ההצבעות

ולא לפי הערכות, וכל אחד יודע מה גודל השטח העצום של הדשא בגני יהושע בתל אביב, וכעת יחשוב הקורא האם בכניסה לירושלים, עמדו כפול עשר ממספר זה.

ג. הנה לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת תשע"ד היו בישראל 7,000 אוטובוסים של תחבורה ציבורית, ועוד 5,000 אוטובוסים של חברות פרטיות, בסה"כ 12,000, ואם נכפיל זאת בחמישים, מגיע לשישים ריבוא, אולם כמובן שלא כל קווי האוטובוס בישראל הושבתו, ואף לא מחציתם, ואף לא רבע מהם, ובמקרה

רבותיו, וסתם אנשים שלא הצביעו, אבל כמובן ישנם אנשים רבים שמסיבות טכניות כאלו ואחרות לא השתתפו בעצרת המיליון, וכן זה מיישב את כל אותם אלו שלא מצביעים מסיבות טכניות כאלו ואחרות, שהרי מאה אחוזי הצבעה, אבל באותה מידה ישנם אנשים שעובדים בשלל עבודות חיוניות, או שהם חולים וכדו', ולא יכלו להשתתף באותם אירועים".

ב. הנה המקום גדול בישראל עריכת הופעות הוא בגני יהושע, שבמקסימום יכולים להשתתף 60,000 איש, וזה באופן ממוספר עם כרטיסים,

לעיריה [אעפ"י שהעיריות תחת שלטון הציונים] אלא אמר שהדבר נתון להחלטת רבני הישובים בכל מקום ומקום [כן שמעתי מהגרד"מ שמידל שליט"א ואמר שדברים מפורסמים וידועים]. ואמנם רבני העדה"ח באופן כללי אוסרים הצבעה זו אבל מ"מ הדבר יותר קל וחלק מחוגי הקנאים דואגים שקולם לא יבוזבו ואכמ"ל באופנים הידועים והמפורסמים.

ז. אם כי לענ"ד באופן יחסי בבחירות אלו אחוזי ההצבעה עלו באופן משמעותי כי בבחירות אלו רוב המפלגות החרדיות רצו בנפרד באופן של תחרות וכך ממילא כל מפלגה מיקסמה את כוחה באופן מיוחד. [שלא כבפעמים הקודמות שרצו כמה מפלגות ביחד שזה גורם לחוסר מוטיבציה אצל הפעילים כנוודע וכמפורסם לא כן כשרצים בנפרד שכל אחד רוצה להראות כוחו של מי גדול].

ח. והנה הגידול הטבעי החרדי הוא כארבעה אחוזים בשנה, וחשוב להבין איך נמדדת הדמוגרפיה החרדית, שהלא לכא' אם לכל אדם יש עשרה ילדים [כיום הממוצע במשפחה חרדית 6.6 ילדים], הרי שבמהלך שישה דורות, שבהם יש לכל אחד עשרה ילדים, יהיו לאדם מיליון צאצאים, [ואם יש לו שבעה ילדים בכל דור, יהיו לו לאחר שישה דורות 132000 צאצאים, פער של קרוב לתשע מאות אלף, וא"ת אם כן מדוע החרדים לא מונים מיליארדים רבים, א' כמו שכתבנו שאם יש לאדם שבעה ילדים המספר הוא אחר, והממוצע הוא פחות מזה, אולם אף המשפחות הברוכות ילדים, לא יביאו לעולם מיליון צאצאים, כי הצאצאים נספרים הרבה פעמים, ולדוגמא אדם שאומר שהוא דור עשירי לחתם סופר, יש לו בדור של החת"ס, עוד 1023 סבים שאינם החת"ס, ועל כן כל אדם נספר כצאצא של הרבה מאוד אנשים, והמספר האמיתי שהאדם הביא לעולם במקרה של עשרה ילדים כפול שישה דורות, הוא כחמישה עשר אלף, וכדי להבין את הדמוגרפיה העולמית, חשוב להבין שבעבר הייתה תמותת תינוקות עצומה, וכמעט בכל משפחה היה ילד אחד שנפטר, כמו"כ היו מגפות אדירות, כמו שמהגפה הספרדית לפני כמאה שנה, שגרמה למותם של כחצי מיליארד איש, ועל כן העולם לא מכפיל את עצמו במספרים עצומים, כפי שלכאורה היא אמור לקרות, וכיום הציבור החרדי בישראל הוא הציבור שמתרבה הכי הרבה בעולם, מכיוון שמדובר בציבור עם תרבות מסורתית עם רפואה מודרנית. [הערה זו מהרב סויד שליט"א].

כדי שיהיו שישים ריבוא בעצרת המיליון, היו צריכים שכל הזכרים מיום לידתם ועד גיל מאה ועשרים יבואו, ועוד מאה וחמישים אלף נשים, מהט שכמובן לא היה.

ד. והנה כל אחד מבין שכמעט ולא השתתפו בעצרת המיליון ילדים מתחת לגיל חמש, ויש לדעת שמכיוון והגיל החציוני של החרדי הוא 16, ממילא רבע מהציבור החרדי הוא מתחת לגיל חמש, כלומר שמתוך ה-500,000 גברים חרדים, 125,000 ילדים כמעט ולא הגיעו.

ו. ורבים הטוענים שהנה המשטרה אמרה שהיה מספר גדול ומדוע שתשקר בענין זה, ואדרבה מכיון שהם שונאים חרדים, מסתמא המספר האמיתי הוא גבוה הרבה יותר, ראשית יש לדעת שמשטרה לא מוציאה מספרי מפגנים כבר שנים רבות, וכל הערכות שמתפרסמות בשם המשטרה הם לא ממקורות רשמיים, אלא כביכול מהדלפות, שאין שום דרך לוודא את אמינותם, ועוד שאדרבה יש למשטרה אינטרס לומר שהיא הצליחה לנהל אירוע גדול יותר בהצלחה, וכן לעיתים לרצות את המארגנים שהם עובדים איתם בשיתוף פעולה.

ז. והנה בעצרת החצי מיליון שהתקיימה בשנת תשנ"ט בשערי ירושלים כנגד החלטות בית המשפט העליון בירושלים, התפרסם ג"כ על מספר עצום, שמעתי

המקסימלי כל חברות ההסעה הפרטיות שועבדו לענין זה, דהיינו בסה"כ 250,000 איש, וכמובן שאף לא הגיעו 5,000 אוטובוסים, שהרי לא היה להם מקום לחנות, וזה משום שכל אוטובוס ממוצע הוא בגודל של 12 מטרים על 3 מטרים, מה שאומר שבשביל חנייה של 5,000 אוטובוסים, צריך חניון של 180 דונם, כמובן לא כולל מעברים וכדו', וכדי לסבר את האוזן נאמר שמדובר בגודל של 720 בניינים ממוצעים, כלומר בגודל של כמה שכונות גדולות בבני ברק, ואם האוטובוסים חנו בכביש בגין בירושלים, על ששת הנתיבים בשני הצדדים, הרי שהם תפסו כביכול שטח של יותר משמונה קילומטרים, מה שלא יתכן במציאות כביכול, שהרי זה יותר מכל ארכו של כביש בגין בירושלים.

ד. נתוני מרכז המידע והמחקר של הכנסת מוכיחים שבין השנים תשס"ט תשע"ד גדל מספר החרדים מכ-700,000 לכ-1,100,000, מה שאומר שבתשע"ד היה לערך כ-900,000 איש, וההגדרה חרדים היא מאוד מרחיבה, שכל מי שלמד במוסד חרדי כל שהוא בילדותו נחשב חרדי, מה שכולל רשתות קירוב למיניהם, וכן את שלל הנושרים ל"ע, [וכמו בנתוני המתגייסים שמפרסמים שהתגייסו אלפי חרדים, בעוד כל אחד יודע, שהמספרים לא קשורים למציאות, וההסבר הוא בגלל ההגדרה המרחיבה מיהו חרדי] וממילא

ט. שכפי שזכור התפרסם בעיתונות בשם גדו"י שנשים מחוץ לירושלים לא יבואו.

מחכ"א שליט"א שבדק סרטון שצילם אדם שהיה במסוק, וסרק אדם אדם, והגיע לכמאה אלף איש בלבד. [ויצוין שבאותו היום הראות הייתה מצויינת ללא עננים ואובך וכדו'. כמו"כ כל מקום שהיה לו ספק בספירה כגון במקומות שהיה דוחק הוסיף לחומרא ועפי"כ הגיע כמאה אלף איש בלבד]

החרדי מכל הארץ, אולם מבחינה הלכתית בוודאי שאי אפשר לצרף את מי שנמצא בביתו, דאטו כל אדם שנמצא בירושלים ביום שגרתי יכול לברך חכם הרזים, שהרי יש בעיר שישים ריבוא, ובוודאי הכוונה רק את מתכנסים במקום אחד, ואנשים שנמצאים בבית לא נחשבים התכנסות.

י. ובהלוויית הדרך אמונה כזכור לא הותרה כניסה לבני ברק אלא באוטובוסים, ולפי המספר הרשמי של האוטובוסים והרכבות שהתפרסם ע"י משרד התחבורה, לא הגיעו יותר מ-75,000 איש, ואמנם יש את תושבי בני ברק עצמה, שמונים יותר מ-200,000, וכן יש עוד עשרות אלפי אנשים שהצליחו להגיע מערים הסמוכות לבני ברק, וכן עוד עשרות אלפים שהגיע לילה קודם, אבל עדיין לא מדובר בשישים ריבוא, ואף לא מתקרב לזה.

יא. ויש הטוענים שבהלוויית היביע אומר יש לחשב את כל המסורתיים והציבור הדת"ל שהגיעו בכמויות גדולות, אולם מאידך גיסא היו רבים בתוך המגזר החרדי שלא באו, וישיבות שלמות שרוב הבחורים נשארו בישיבה, וזה מקזז אחד את השני.

יב. וישנה טענה נוספת שהלא ישנם חרדים רבים שהם אנשי חו"ל ומגיעים לארץ, ואותם לא מחשבים בספירה הרשמית, וזה נכון אבל מדובר יחסית במספרים נמוכים, ומנגד ישנם חרדים ישראלים שנמצאים

ח. מי שהיה באירועים גדולים כמו באיצטדיון ביד אליהו בתל אביב זוכר שלהתפנות מאירוע זה של חמישה עשר אלף איש לוקח לפחות כחצי שעה, מרוב הדוחק הגדול, מה שאומר שלפנות אירוע של שישים ריבוא אמור לקחת למעלה מעשר שעות, וכמובן שכולם זוכרים בעצרת המיליון שלאחר כשעתיים הכבישים התפנו, ואמנם מדובר על מקום יותר גדול, שקל יותר להתפנות ממנו, אולם מאידך גיסא ככל שמדובר בציבור גדול יותר, הפינוי מכפיל את עצמו במכפלות גדולות, כיוון שהתשתיות לא מסוגלות לשנע כמות כ"כ גדולה בזמן קצר מאוד.

ט. ובהלוויית הדרך אמונה שהתקיימה ב"ז אדר ב' התשפ"ב בכ"ב היו שחישבו את כל תושבי בני ברק גברים נשים וקטנים באופן בסיסי, שכולם נספרים, והוסיפו עליהם את הציבור

י. וכמובא בחכם הרזים כהלכתו חלק ראשון בשם מרן הגרי"ש אלישיב זללה"ה בהערה ז' שהעומדים בגגות ובמרפסות ודאי לא מצטרפים.

בחור"ל, אמנם לא באותה כמות, אבל גם את זה יש לחשב.

יג. ולדוגמא בל"ג בעומר במירון בעבר פרסמו שמדובר באירוע של כחצי מיליון איש, אולם בשנים האחרונות שרוב ככל הציבור עולה באוטובוסים, הדבר ניתן לספירה, ובמשך כל יום ההילולא לא עולים יותר מ-200,000 איש, למרות הגידול הטבעי בלעה"ר.

יד. ויש לדעת שראיית האדם בענין זה מאוד מתעתעת, ולצורך המחשה נכתוב שהרי אם באותו תא שטח תהיה כמות מסוימת של אנשים, ולאחר מכן יצאו חציים, ויעמדו הציבור בצורה יותר מרווחת, הדבר כמעט לא יהיה ניכר בתמונות שמצלמות מלמעלה, והרי לן פער של פי שניים, באופן שהדבר אינו מורגש כלל.

טו. בערב ר"ח שבט תשפ"ד התקיימה בכותל המערבי תפילת יום כיפור קטן עם משפחות החטופים, ובתקשורת התפרסם שהיו 100,000 איש, וכן בתמונות רואים את כל רחבת הכותל מלאה עד אפס מקום, גם בחציה העליון, ושאלתי את מארגן העצרת י. ביכלר כמה אנשים היו, ואמר שהיו בסה"כ 23,000 איש, וזה באופן ממוספר, מכיוון שלכותל יש שלוש כניסות, ודאג שיספרו כמה יש בדיוק, וכמובן שאין לו אינטרס לומר מספר נמוך, ללמדך עד היכן מגיע הפער בין המספר האמיתי למספר שמתפרסם, ועתה יחשוב הקורא האם יתכן שבעצרת המיליון היו כפול שלושים מרחבת הכותל כשהיא מלאה לחלוטין.

להערות על הנכתב בסימן זה ניתן לפנות למייל zx0527103930@gmail.com

